

Vlaams
Parlement

vergadering **C261**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 13 juni 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het batterijproject op de Terhillssite – 2009 (2017-2018)	4
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het sensibiliseren over energiecontracten – 2047 (2017-2018)	6
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de datacommunicatie van digitale meters – 2100 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de versnelde afbouw van de levering van laagcalorisch gas uit Nederland en de gevolgen voor het omschakelingsplan in Vlaanderen – 2101 (2017-2018)	14
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energienorm – 2130 (2017-2018)	17
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de aandacht voor energie-efficiëntie bij kmo's – 2109 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energie-efficiëntieverhogende maatregelen voor bedrijven – 2161 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de sectorale energiebeleidsovereenkomst – 2164 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over alternatieve methodes om in extra hernieuwbare energie te voorzien – 2159 (2017-2018)	29
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het warmteplan – 2160 (2017-2018)	32
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de federale energiebijdrage – 2163 (2017-2018)	34

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de premies voor rationeel energiegebruik (REG) in 2017 – 2165 (2017-2018)	36
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over een uniforme berekening van opstalvergoedingen voor windenergie – 2166 (2017-2018)	40
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het inschakelen van decentrale productie in het afschakelplan – 2167 (2017-2018)	41
VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het project BE REEL! (Belgium Renovates for Energy Efficient Living) – 2098 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het project BE-REEL! (Belgium Renovates for Energy Efficient Living) – 2162 (2017-2018)	43

VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het batterijproject op de Terhillssite – 2009 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat over het batterijproject dat u op 14 mei officieel hebt ingehuldigd op de Terhillssite. In totaal staan er in dit park 140 Tesla-batterijen, samen goed voor 18 megawatt (MW) capaciteit, die stroom kunnen leveren voor 18.000 gezinnen.

De batterijen worden ingeschakeld in de primaire reserve van hoogspanningsnetbeheerder Elia. Hiervoor zorgt het energietechnologiebedrijf REstore via haar software-tool. Het gebruik van batterijen is een duurzaam alternatief voor het inschakelen van gascentrales vooral om korte piekmomenten op te vangen. Het zou de eerste keer zijn dat in Europa op zo'n schaal batterijen worden ingezet in de primaire reserves van het elektriciteitsnetwerk, aldus het promopraatje bij REstore, overigens geheel terecht.

In een tweede fase zal een deel van de capaciteit dienen om het nabijgelegen te bouwen vakantiepark van duurzame, hernieuwbare energie te voorzien. Die opgewekte stroom zal dan worden opgeslagen in die batterijen. Zo zou het park 100 procent groen moeten zijn. Bovendien zal het hele park op gelijkstroom draaien, waardoor je bijvoorbeeld je gsm rechtstreeks via een USB-ingang kan opladen. Hierdoor treedt minder energieverlies op.

Het project wordt gefinancierd door NV Terhills, een dochtervennootschap van de Limburgse Investeringsmaatschappij (LRM), en kost in totaal 11 miljoen euro. Na vijf jaar zou de investering zich al hebben terugbetaald. Eureka. Hoera.

Dit is een fantastisch voorbeeld. Ook in de nota over de energietransitie die samen met de federale overheid werd opgesteld, wordt een belangrijke opslagcapaciteit in batterijen vooropgesteld.

Er is een stevige ambitie aan de ene kant en een hyperrendabel project aan de andere kant, en dus zijn mijn vragen de volgende.

In welke mate kunnen volgens u op korte termijn in Vlaanderen meer soortgelijke batterijprojecten worden geïnstalleerd? Zijn er potentiezones aangeduid waar dit mogelijk is? Is daar onderzoek naar gebeurd?

Waar zitten we op dit moment met de installatie van opslagcapaciteit en welke plannen zullen worden uitgerold om het doel van 3,5 gigawatt uit de visienota Interfederaal Energiepact te bereiken?

Waar zitten de eventuele belemmeringen en hoe wilt u die wegwerken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, de kortetermijnontwikkelingen van batterijprojecten zullen volgens mij vooral afhangen van de potentiële businesscase. Momenteel is de businesscase voor batterijprojecten op deze schaal vooral afhankelijk van de mogelijkheden om systeemdiensten, onder andere R1, te leveren aan de transmissienetbeheerder Elia, zoals dat ook het geval is bij het Terhillsproject. U weet natuurlijk dat Elia onder de bevoegdheid van mijn goede collega mevrouw Marghem valt, al delen we waarschijnlijk de mening dat in de toekomst er ook opportuniteiten zijn voor systeemdiensten op het distributienet.

Daarnaast speelt ook de aansluiting van dergelijke batterijprojecten een rol. Batterijsystemen met een vermogen groter dan 25 megawatt worden aangesloten op het transmissienet. Systemen met een vermogen lager dan 25 MW kunnen ook worden aangesloten op het plaatselijke vervoernet van elektriciteit of het middenspannings-elektriciteitsdistributienet naargelang de detailstudie van de netbeheerders.

Voorlopig zijn er geen potentiezones aangeduid om de ontwikkeling van dergelijke batterijprojecten te stimuleren. Wat betreft systeemdiensten op het distributienet, zal dit waarschijnlijk zijn waar er congestie, spannings- of andere problemen zijn.

Regelgevend is er echter voorlopig nog geen kader voor ondersteunde diensten of voor het gebruik van batterijen of andere opslageenheden in het kader van het distributienetbeheer. In het kader van de besprekingen rond het ontwerp van decreet Flexibiliteit, gaan we na op welke manier we dergelijk kader vorm kunnen geven.

De industriële batterijcapaciteit waarover sprake is in het Energiepact, zal worden verdeeld over het federale en het regionale niveau. Op het distributienet zal deze industriële capaciteit vermoedelijk vooral op het middenspanningsnet worden aangesloten. Residentiële batterijen, maar bijvoorbeeld ook buurt- of wijkbatterijen, zullen eerder op laagspanning worden aangesloten. Door middel van aggregatie zullen ook zij systeemdiensten kunnen leveren.

Zoals onlangs besproken in de commissie, voorziet Vlaanderen vanaf 2018 in een jaarlijkse subsidie van 1,2 miljoen euro voor de ondersteuning van batterijen waarbij we, afhankelijk van de prijs van batterijen en hoogte van ondersteuning, een zekere groei aan batterijen mogen verwachten. Met de dalende prijstrend van batterijen is te verwachten dat er jaarlijks steeds meer batterijen zullen worden geïnstalleerd.

Wat betreft de mogelijke drempels, heb ik eerder vermeld dat ik werk aan een regelgevend kader. Verder is ook de prijs vandaag nog een probleem, die is namelijk vaak nog te hoog voor een rendabele businesscase. Er wordt de komende jaren een sterke daling verwacht. Als er dan ook bijkomend nog een inkomstenbron is via geleverde systeemdiensten, denk ik dat in de nabije toekomst meer batterijen worden aangesloten.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik ben blij met uw antwoord. En ik ben ook blij dat u de noodzaak vermeldt om in het ontwerp van decreet Flexibiliteit meer duidelijkheid te verschaffen over welke diensten nu net aggregatoren en batterijoperatoren leveren. Er is nog wat onduidelijkheid over de vraag of het systeemdiensten zijn dan wel productie of levering. Het zou dus een goede zaak zijn als daar meer duidelijkheid in komt, en als u ook een kader zou uitwerken over de voorwaarden om een tegemoetkoming te krijgen. Dan kunnen we effectief de productie van batterijen en de installatie van opslagcapaciteit in het algemeen wel stimuleren.

Het verbaasde me enigszins dat het huidige park op zo'n korte termijn terugbetaald wordt, terwijl de kostprijs van de batterijen niet laat uitschijnen dat dit mogelijk zou zijn. Ik vermoed dat dit inherent is aan dat specifiek project en dat het niet automatisch geldt op andere plaatsen. We moeten daar wellicht behoedzaam in zijn. Ik kijk in elk geval uit naar het decreet over flexibiliteitsmechanismen en flexibiliteitsdiensten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het sensibiliseren over energiecontracten – 2047 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Sinds de vrijmaking van de energiemarkt op 1 juli 2003 kiezen consumenten zelf hun energieleverancier. Dit moet het mogelijk maken dat gezinnen en bedrijven opteren voor de beste voorwaarden en de beste tarieven.

De energiefactuur blijft een belangrijk aandachtspunt, zowel voor gezinnen als voor bedrijven. Het bedrag dat men effectief betaalt, is onder meer afhankelijk van het contract dat wordt gesloten.

In de praktijk stellen we vast dat de kleine lettertjes vaak over het hoofd worden gezien. Niet iedereen is zich voldoende bewust van de betere voorwaarden van het contract, het eigen verbruik of de eindafrekening. Vaak vraag ik aan mensen of ze weten hoeveel ze betalen. Ze kennen meestal wel het bedrag van de totaal-factuur voor elektriciteit en aardgas samen, maar niet voor elk apart en ze weten ook niet hoe hoog hun verbruik is. Vaak gaat het dat om de groep mensen die vaak kritiek uit op het feit dat het allemaal te duur is.

Mensen die er wel mee bezig zijn en die geregeld wisselen van leverancier, kunnen daar hun voordeel mee doen. De Vlaamse overheid stimuleert gezinnen en bedrijven om steeds te kiezen voor het meest voordelige contract. De V-test is daarvoor een handig instrument. Uit de cijfers van begin dit jaar stellen we vast dat Vlamingen steeds vaker wisselen van energieleverancier, maar we zien ook dat het vooral steeds dezelfde mensen zijn die dat doen. Er blijft een grote groep passieve gezinnen, bedrijven zouden nu iets actiever zijn geworden. Wat ook blijkt, is dat wanneer men een groepsaankoop heeft gedaan, men langer bij die leverancier blijft omdat men denkt dat men een goed tarief blijft krijgen, maar dat klopt niet altijd.

Volgens een analyse van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) blijkt dat veel consumenten nog kiezen voor de duurste energiecontracten. Men stelt vast dat de tien duurste elektriciteitsproducten voor gezinnen nog steeds 66 procent van de markt in Vlaanderen vertegenwoordigen. Voor de tien goedkoopste producten ligt dat op amper 24 procent. Voor de bedrijven zijn de cijfers nog meer uiteenlopend, namelijk de tien duurste elektriciteitsproducten zijn goed voor 70 procent en de tien goedkoopste producten voor 19 procent van de markt.

Een soortgelijke tendens zien we voor de aardgascontracten. Bij de gezinnen stellen we vast dat de tien duurste aardgasproducten 47 procent van de markt innemen, tegenover 27 procent voor de tien goedkoopste producten. Bij de bedrijven gaat het over 50 procent voor de tien duurste en 18 procent voor de tien goedkoopste producten in Vlaanderen.

De CREG geeft ook aan dat het vooral dezelfde groep is van consumenten die regelmatig van contract en leverancier veranderen. Voor een belangrijke groep van de consumenten met oudere en vaak duurdere contracten wijzigt de markt amper.

Minister, op welke manier kunnen we de bedrijven en de gezinnen die amper tot niet wisselen van energieleverancier sensibiliseren om bewuster om te gaan met het energiecontract? Hoe kunnen wij hen aansporen om steeds te kiezen voor het meest voordelige energiecontract? Welke stappen kunnen we daar vanuit Vlaanderen bijkomend voor ondernemen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Al jaren leveren we grote inspanningen om klanten te sensibiliseren, en met succes, gelet op de hoge activiteitsgraad van zowel bedrijven als gezinnen op het vlak van het overstappen naar een ander energiecontract. Sensibilisering inzake energie verloopt in de eerste plaats via de website van het Vlaams Energieagentschap (VEA) en via de website van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG). Daar is heel wat relevante informatie terug te vinden zowel voor kmo's als voor particulieren. Instrumenten als de V-test, de Servicecheck en de Herkomstvergelijker zijn ondertussen breed bekend en worden actief gebruikt. Consumenten en bedrijven kunnen met vertrouwen van energieleverancier wisselen.

Ik deel echter uw mening dat we niet op onze lauweren mogen rusten. We stellen inderdaad vast dat bepaalde groepen moeilijker tot een actieve houding aan te zetten zijn, ondanks bijvoorbeeld campagnes die in het verleden gevoerd werden om de V-test te promoten. Het VEA en de VREG werkten in het verleden al samen om kwetsbare gezinnen, ouderen en gezinnen met een migratieachtergrond te informeren. Hierbij werken ze samen met organisaties zoals Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen armoede en Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Ze zetten daarbij maximaal in op het netwerk van doorverwijzers die persoonlijke contacten hebben met kwetsbare gezinnen. Ook voor de Energiehuizen is hier een taak weggelegd. Ook zetten we in op instrumenten die de kwetsbare klanten rechtstreeks ten goede komen, zoals bijvoorbeeld de energiesnoei-ers. Op dit moment is bij de VREG een campagne in voorbereiding gericht op nieuwkomers in de samenleving.

Ik geef toe dat ik, net zoals u, merk dat er buiten die groepen heel wat mensen zijn die onvoldoende gemotiveerd zijn en onvoldoende kennis van zaken hebben. Op vergaderingen van de Rotaryclub, de Kiwanis of de Lions zal wat u daarnet beschreef zich op dezelfde manier voordoen.

Als je daar vraagt hoeveel men betaalt, dan krijg je als antwoord: 'veel'. Is dat voor gas en elektriciteit samen? 'Dat weet ik niet.' Hoeveel is je verbruik? 'Dat ik het bij God niet weet.' De enige uitzondering in deze rij zijn de mensen die over een PV-installatie beschikken. Die weten het meestal wel, als het al niet de partner is die zich daarmee bezighoudt. Ik wil niet zeggen dat kwetsbare groepen niet moeten worden gemotiveerd en gesensibiliseerd, maar ik wil de fout niet maken dat het enkel die groepen zijn die met dat probleem zitten.

De komst van de digitale meters zal, net zoals PV, een impuls geven aan de innovatie en zo nieuwe klantengroepen aanspreken om een actieve houding aan te nemen. De website, de nieuwsbrieven en ook steeds meer de socialemediakanalen van de VREG bereiken veel mensen met neutrale, nuttige informatie. Ook de samenwerking met de lijn 1700 voor telefonische vragen wordt sterk benut.

De beste prijsvoorwaarden zijn inderdaad meestal voor de klanten die actief op zoek gaan, maar dankzij deze mededinging worden ook de prijzen voor andere klanten gedrukt. Uit de enquêtes van de VREG blijkt dat zowel de gezinnen als de bedrijven erg tevreden zijn over hun energieleverancier wat de juistheid van de facturen betreft, de prijs – mijnheer Schiltz, u stoort uw collega. Als u koffieklets wilt houden... Ik ben hier niet de voorzitter, maar... –, de informatieverlening en de ondersteuning op het vlak van energiebesparingen. Dit heeft natuurlijk een invloed op de marktdynamiek.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik ben blij dat u hetzelfde ervaart als u soms gaat spreken. Het is een vaststelling: de onbekende factuur zit overal. Gisteren stond in Het Nieuwsblad een artikel: 'Meer gezinnen hebben moeite met het betalen van de energiefactuur'. Bijna 100.000 afbetalingsplannen zijn opgestart, ze

stijgen met bijna een vijfde. De VREG vindt dat zorgwekkend. Wellicht komt dat door de stijging van de elektriciteitsfactuur in de voorbije jaren. Anderzijds hoopt men dat die dit jaar weer zal dalen omdat de prijzen weer gezakt zijn.

Het is een bijzondere vaststelling dat heel veel mensen niet weten wat ze precies betalen, maar dan toch plots in de problemen komen. Ik hoop dat de uitrol van de digitale meter heel wat zal kunnen bijdragen omdat je dan beter kunt volgen. Leveranciers zullen daar zeker op inspikken omdat ze met gemakkelijke apps zullen kunnen zien wat er gebeurt met het verbruik, waardoor mensen bewuster bezig zullen zijn met hun elektriciteitsfactuur en dus ook met de kosten, en misschien ook met de kandidaat-leveranciers.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Gryffroy, excuseer dat ik even aan het overleggen was met mijn medewerker, maar we waren aan het zoeken naar nog meer methodes om mensen nog gemakkelijker te kunnen doen switchen, want dat is echt een keibelangrijk probleem. Daar moeten we volle bak op inzetten. Exact een jaar geleden of zelfs minder was dat ook al een probleem toen u die vraag om uitleg hebt ingediend, net zoals drie, vier andere vragen die op de agenda staan en die u een half jaar geleden ook al hebt gesteld.

Ik weet niet wat we nog meer kunnen doen, mijnheer Gryffroy. Er is toen ook al gezegd dat de digitale meters waarschijnlijk soelaas zouden bieden. Ik ben dus blij dat de minister nog altijd vindt dat de digitale meters mogelijks zullen bijdragen aan een hoger switchgedrag, en dat dat de markt opent voor derde partijen, die inderdaad zien dat daar een slapend kapitaal ligt, en die met digitale meters inderdaad dat kapitaal zullen activeren, en dus meer mensen zullen kunnen motiveren om over te stappen van energieleverancier en zodoende de juiste prijs betalen. Let op, de laagste prijs is niet altijd de juiste prijs. Je moet ook alle verborgen kosten in rekening brengen, maar de VREG is daar allemaal mee bezig, en zet ook de servicepunten in zijn V-test.

Ik weet eerlijk gezegd niet wat we nog kunnen vragen of doen of bedenken om het switchgedrag van de mensen te motiveren, buiten, zoals goede parlementsleden, overal in onze omgeving mensen vragen om eens te kijken naar hun energiefactuur. Dat kunnen we nog doen, maar voor de rest zou ik het niet weten, tenzij een leger ambtenaren bij het Vlaams Energieagentschap (VEA) inhuren om overal aan te bellen en te vragen aan de mensen of ze hun energiefactuur al eens hebben gecheckt en gecorrigeerd.

Ik denk dat de doorbraak hierin, na de liberalisering van de leveranciersmarkt, de digitale meter zal zijn. Voilà.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Het zal moeilijk zijn om de sterke tussenkomst van collega Schiltz te overtreffen, vooral het feit dat er inderdaad een soort van systematiek in de vragen om uitleg van collega Gryffroy opvalt. Dit zijn bijna herhalingscommissies aan het worden. Maar oké, we zullen constructief meewerken.

Minister, ik denk dat uw antwoord al gekend was, maar in Limburg hebben we de afgelopen maanden nogal veel klachten gekregen, niet van energieleveranciers die mensen op pad sturen om aan te bellen bij klanten om hun contract te herbekijken, maar van firmaatjes die blijkbaar als paddenstoelen uit de grond schieten en met leertjes personeel aanbellen om mensen te overtuigen om van contract te veranderen.

Ik heb een groot deel van die documenten gezien en daar krijg je wel schrik van. De contracten die de mensen voor ogen krijgen zijn niet juist uitgelegd en zorgen

er net voor dat hun tarief omhoog gaat. Minister, u hebt in het verleden gezegd dat u met federaal minister Peeters overlegd hebt om vooral de malafide deur-aan-deurverkoop van energiecontracten aan te pakken. Die overlegstructuren verliepen niet altijd even vlot, maar ik heb de indruk dat we dat gevecht aan het verliezen zijn omdat er nog heel wat andere firma's ontstaan die exact hetzelfde doen. Ik weet niet onder welke regie die vandaag precies vallen. Als u morgen de energieleveranciers onder controle hebt, zijn er wel andere firma's die we overmorgen niet onder controle hebben.

Minister, bent u op de hoogte van de problematiek? Komt er schot in de zaak over die deur-aan-deurverkoop om ervoor te zorgen dat we de mensen via die weg niet naar contracten sturen die duurder zijn, om dan na een jaar vast te stellen dat ze hun energiefactuur misschien niet meer kunnen betalen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): In de vraagstelling staat dat mensen kiezen voor de duurste energiecontracten. Ik denk dat die woordkeuze op zijn minst wat tendentieus is. Mensen kiezen daar vaak niet voor. Mensen gaan vaak in op een goedkoop contract, dat inderdaad dat jaar goedkoop is, maar het jaar erna bestaat het niet meer, wordt het veranderd, krijgt het een andere naam en dan komen ze automatisch terecht in een heel duur contract. Mensen kiezen daar niet voor.

Minister, u zult misschien zeggen dat dat de vrijemarktwerving is. Dat is inderdaad de vrijemarktwerving, maar voor zo'n belangrijk en essentieel product of dienst als elektriciteit en gas – en water trouwens ook – is het belangrijk dat we die marktwerving een stukje corrigeren. Dat kan deels door de deur-aan-deurverkoop aan banden te leggen. Vandaag stond in de media dat sommige leveranciers blijkbaar vaste jaarkosten aanrekenen, ook al is men maar een paar maanden klant. Dat zijn zaken die er echt wel uit moeten. Dat geeft ook aan dat mensen zich soms bedrogen voelen. Mensen gaan in op een goedkoop contract, ze doen de V-test in jaar X. In jaar X+1 bestaat dat contract niet meer en komen ze terecht in een duurder tarief. Vervolgens zeggen ze dat die V-test niet werkt. Ik weet niet wat we nog veel meer kunnen doen, maar we kunnen wel een aantal malafide praktijken aan banden leggen. Ik weet dat dat vooral federale materie is, maar we moeten dat echt wel doen. Ik roep u op om daarover met uw federale collega minister Peeters in overleg te gaan.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Dat is niet vooral federale materie, dat is federale materie. Ik heb het eens nagekeken. Dit zijn vragen die ik gekregen heb in oktober 2017, waarop ik heel duidelijk heb gezegd dat ik er groot voorstander van ben om de malafide zaken bij deur-aan-deurverkoop van energie aan te pakken en aan banden te leggen. Mijn federale collega Peeters heeft gezegd dat dat niet zomaar kan, maar hij ging overleggen met de sector en de mensen die dat aanklagen. Ik herhaal dat ik vind dat energiecontracten deur aan deur verkopen, gemonitord en aan banden gelegd moet worden, maar ik heb daar geen bevoegdheid toe. Dat is geen materie die je deur aan deur verkoopt. Er zijn mogelijkheden genoeg.

Ik herhaal opnieuw dat de Energiehuizen, die ik een nieuwe rol wil geven, daar in de komende jaren een belangrijke rol in kunnen spelen. Steeds meer blijkt dat de Energiehuizen zich voornamelijk hebben toegespitst op het verstrekken van leningen, wat in feite grotendeels door de private sector kan worden gedaan en wordt gedaan. Hun actieradius en waar zij zich voornamelijk mee moeten bezighouden is inderdaad dergelijke zaken monitoren en zien dat er voldoende informatie op lokaal niveau aan de burgers wordt gegeven en hen op die manier begeleiden. Ik vind dat er voldoende mogelijkheden zijn om dat te doen.

We kunnen natuurlijk de mensen blijven waarschuwen dat ze dat het best niet doen en dat ze het best geen contracten afsluiten aan de deur. Maar goed, als de mensen het dan toch doen, dan kun je daar niet zomaar tegen optreden. Er bestaat ook nog altijd zoiets als vrijheid van ondernemen, vrijheid van handel drijven en vrijheid om contracten af te sluiten. Laat ons proberen om de krachten te bundelen en te kijken waar wij zoveel mogelijk die malafide praktijken kunnen tegenhouden en ervoor zorgen dat we de mensen zo goed mogelijk informeren. Ik ben daar althans toe bereid. Ik vind trouwens dat we met de beweging die wij hebben gemaakt naar de Energiehuizen om hun daar een taak te geven, de goede richting uitgaan. Maar ja, het is niet allemaal op één dag geregeld.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Schiltz, ik vind uw opmerking er een beetje over. Ik ben nog zo beleefd geweest om op basis van nieuwe cijfers mijn parlementaire taak te volbrengen om zaken op te volgen. Ik zie namelijk geen enkele vooruitgang in dit dossier. Dit wordt ook bevestigd door nieuwe cijfers. Ik heb u ook niet verplicht om tussen te komen. Dat is dan uw zaak. Maar om dan zo op de man te spelen? Mijn excuses, maar ik denk constructief mee aan een beleid. Misschien moet u de volgende keer maken dat u beter voorbereid bent, want daarnet in de bespreking van de conceptnota EPB bent u tussengekomen maar was u totaal niet voorbereid. Als dat dan uw manier is om uw parlementaire taak op te nemen, dan is dat uw zaak, maar dat is niet mijn methodiek.

Alle vragen die hier vandaag worden gesteld, alle vragen van gelijk wie die hier in de commissie zit, zijn allemaal opvolgingsvragen. Waarom? Omdat bepaalde zaken inderdaad niet vooruitgaan. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Hij heeft mij persoonlijk aangevallen, dus daar mag ik toch een antwoord op geven. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Mijn slotbemerking is: wat we al vroeger hebben gevraagd en wat is afgeschaft door de vorige minister van Energie, is de koppeling met het rijksregister. Dat zou maken dat we veel meer informatie hebben over doelgroepen die bereikt worden of niet bereikt worden en die eventueel in energie-armoede zitten. Wat men toen om privacyredenen heeft afgeschaft, is misschien een mogelijkheid. Maar daar kan de minister niet meer op antwoorden. Misschien moet ik daar dan een nieuwe vraag over stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de datacommunicatie van digitale meters – 2100 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dit is voor een stuk een opvolgvraag omdat de vorige antwoorden niet altijd bevredigend waren.

Vanaf 1 januari 2019 start in Vlaanderen de uitrol van de digitale meters. Minister, ik heb u al een paar keer ondervraagd over de mogelijkheid om deze digitale meters ook te voorzien van een UTP-poort (unshielded twisted pair) zodat de eindgebruiker kan opteren voor een stralingsloze digitale meter. U hebt daar al een aantal keer een antwoord op gegeven. Op een schriftelijke vraag van mij daarover zei u onder andere dat u met de netbeheerders zult bekijken wat de technische en economische

haalbaarheid is van de piste om in uitzonderlijke gevallen meters van een bekabeling te voorzien. Recent herhaalde u nogmaals deze intentie tijdens de commissievergadering van 2 mei 2018: "Zoals ik eerder al heb gezegd in de plenaire vergadering van 14 maart en de commissievergadering van 21 maart bestudeer ik wel de piste, inclusief de noodzaak, om in zeer uitzonderlijke gevallen, zoals aangetoonde elektrohypersensitiviteit, te voorzien in een meter die op afstand kan communiceren door middel van bekabeling in plaats van via 4G."

Uit de laatste berichten blijkt nu dat de Vlaamse Regering effectief zal starten met de uitrol van de digitale meters vanaf 1 januari 2019. De uitgerolde digitale meters zullen echter niet beschikken over een UTP-poort. Dat is althans de communicatie die tot bij mij gekomen is.

Ik heb daarbij de volgende vragen: niettegenstaande u al enkele malen had aangegeven dat u de piste van datacommunicatie door middel van bekabeling zou laten onderzoeken, blijkt nu dat de voorziene digitale meters niet zullen beschikken over deze mogelijkheid. Waarom werd niet in de mogelijkheid van datacommunicatie via bekabeling voorzien bij de digitale meters? Wie nam de finale beslissing om niet in die mogelijkheid te voorzien? Wat zou de meerprijs per toestel zijn geweest indien wel in die mogelijk werd voorzien?

Naar schatting meer dan 322.000 Vlamingen zouden in meer of mindere mate last hebben van elektrosmog. Hoewel de wetenschap het bestaan van elektrohypersensitiviteit nog niet onomstotelijk heeft kunnen aantonen, staat wel vast dat mensen met die aandoening last hebben van lichamelijke klachten. In welke oplossingen voorziet u voor mensen die aangeven dat ze gevoelig zijn voor elektromagnetische stralingen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Dank u wel voor deze opvolgingsvraag. Voor alle duidelijkheid: elk parlementslid heeft het recht om me vragen te stellen, ook opvolgingsvragen. Als minister ben ik daar heel duidelijk in, maar misschien kunnen informele contacten ook soms oplossingen geven voor het stellen van wat minder vragen. Maar goed, we zullen daarover de koppen bij elkaar steken, nietwaar mijnheer Gryffroy?

De Vlaamse Regering heeft de minimumfunctionaliteiten vastgelegd waaraan de digitale meters moeten voldoen. Daarin is gespecificeerd dat de meter op afstand moet communiceren. Het niet nader specificeren van welke wijze van communicatie laat technologische vooruitgang toe bij opeenvolgende gunningen. De Vlaamse distributienetbeheerders (DNB's), die samen de verantwoordelijkheid dragen voor de gunning van de digitale meters en de plaatsing, hebben 4G in hun lastenboeken opgenomen omdat dit momenteel de meest gangbare technologie is en – niet onbelangrijk – om de kosten van de digitale meter zo laag mogelijk te houden. Bovendien zijn bekabelde meters in geen van de ons omringende landen gangbaar en bijgevolg niet standaard beschikbaar en dus sterk duurder.

In de lastenboeken van de DNB's werd de stralingsproblematiek wel degelijk meegenomen en de meters die communiceren via 4G voldoen aan de Europese en Vlaamse wetgeving, waarbij de Vlaamse wetgeving rond straling bovendien strenger is. Dat is bevestigd door de experts die voor het Departement Omgeving de gezondheidsrapporten verzamelen en evalueren. Volgens hen komt de straling van een digitale meter overeen met de straling van andere typische apparaten, zoals een bluetoothmuis, waar de digitale meter doorgaans op een grotere afstand geplaatst zal worden dan deze apparaten. Bijkomend wordt binnenkort een meetstudie in Vlaanderen uitgevoerd om de blootstelling te bepalen van de digitale meter zoals die door de netbeheerders is aanbesteed. Op die manier wil ik proactief de mensen op een wetenschappelijk onderbouwde manier informeren. Geruchten en kritieken alsof we ons daar allemaal niets van aantrekken

en we maar doorgaan, zijn niet juist. Ik ga binnenkort een aparte meetstudie laten uitvoeren door het departement Omgeving om dat te bekijken.

De meerprijs van een bekabelde digitale meter voor iedereen is moeilijk in te schatten. Naast de meerprijs van de digitale meter moeten bijkomend ook de andere communicatiecomponenten meegerekend worden. Ik denk dan aan de beschikbaarheid van een modem met bijhorend abonnement. Ik begrijp dat de stralingsproblematiek wat onrust veroorzaakt bij sommige mensen, maar ik heb begrepen uit tussenkomsten of oproepen van anderen dat ook de kostprijs toch wel een element is dat sommigen veel zorgen baart. Daar moeten we toch ook wel rekening mee houden.

Ik wil daar nog eens heel duidelijk in zijn, mijnheer Danen: niet alleen in de laatste maar ook in de eerdere berichten blijft het duidelijk dat de uitrol van de digitale meter in Vlaanderen op 1 januari 2019 start. Ik onderzoek de opties en de noodzakelijkheid om in zeer uitzonderlijke gevallen in een digitale meter te voorzien die op afstand kan communiceren via bekabeling. Maar zoals u zelf aangeeft, heeft de wetenschap het bestaan van elektrohypersensitiviteit nog niet onomstotelijk kunnen aantonen, wat het moeilijk maakt dit te onderzoeken en er in gepaste uitzonderingen voor te voorzien. Bovendien werden er ook geen uitzonderingen voorzien in andere Vlaamse dossiers zoals zendantennes, hoogspanningslijnen of wifi op school. Er moet voorzichtig worden omgesprongen met uitzonderingen, want het kan niet de bedoeling zijn dat elke Vlaming zich kan verschuilen achter elektrohypersensitiviteit. Bovendien zal de uitzondering ook een meerkost betekenen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Net zoals ik een aantal elementen uit mijn vraag herhaalde, zijn er nu een aantal elementen in uw antwoord die worden herhaald, maar dat kan natuurlijk moeilijk anders, als het over hetzelfde thema gaat.

Er is toch een groep mensen in Vlaanderen die zich erg veel zorgen maakt, en heel weinig genoeg neemt met de antwoorden die u geeft. Zij willen concreet weten of er in de mogelijkheid zal worden voorzien en wat dat voor hen zal kosten. Dat is een concrete vraag waar zij een concreet antwoord op willen.

Ik wil die vraag in hun plaats aan u stellen, omdat ik het wel belangrijk vind dat er voor een stukje tegemoetgekomen wordt aan mensen die echt het gevoel hebben dat elektrosmog hen stoort, dat ze er last van hebben. Ik vrees ook voor een stuk dat, als zulke mensen daarin doorgaan en daarmee naar de rechtbank zouden gaan, ze dat wel zouden kunnen winnen en dat het draagvlak en de uitrol van de digitale meter gehypothekeerd wordt. Dat willen we toch ook niet. Voor alle duidelijkheid: ik ben ervan overtuigd dat de digitale meter nodig is in de energietransitie, maar dan moeten we wel zorgen dat alle componenten samen passen en dat het draagvlak voldoende groot is om die uitrol ten volle kansen te geven. Het zou natuurlijk bijzonder jammer zijn mochten we het draagvlak op de helling zetten wegens slechte voorbereidingen of wegens halfslachtige antwoorden.

Minister, ik heb begrepen dat u uitzonderingen wilt maken. De vraag is wat dat zal kosten. Hoe wilt u dat concreet aanpakken?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): 100 procent perfect zijn voor iedereen en alles, dat kan niet. Ik ben ook bezorgd om die groep. Ik heb er trouwens een actuele vraag over gesteld in de plenaire vergadering van enkele weken geleden.

Wat ik wel bizar vind, is dat de groep zichzelf niet kan kwantificeren. Men weet niet hoe groot de groep is. Men weet niet hoe erg het is. Men weet ook niet of de

digitale meter überhaupt een probleem zou zijn. Het zijn veronderstellingen die men maakt op basis van proeven en testen die gebeurd zijn met Nederlandse meters. Ik heb van die groep ook nog niet vernomen of zij bereid zijn de meerprijs van een bekabelde oplossing te betalen. Ik weet dus heel weinig over die groep, behalve wat algemene mails en links naar websites. Er is weinig kwantificeerbaar materiaal om eventueel een bijkomende beleidsoptie te nemen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Ik zou het probleem nu ook weer niet naar die groep mensen schuiven die hun bezorgdheid uiten, collega Gryffroy. Ik heb de indruk dat u de vragen die die mensen stellen, wat minimaliseert. Ik denk dat ze gewoon antwoorden willen.

Ik heb van de minister begrepen dat hij een studie zal laten uitvoeren. Ik denk dat dat het juiste antwoord is dat we nu op tafel moeten leggen. Die mensen uiten vooral hun bezorgdheden omdat ze niet alle antwoorden kennen. Als we op basis van een juiste studie en juiste analyses in overleg een akkoord kunnen krijgen met die mensen waarbij ze akkoord gaan met de uitrol van die digitale meters – al dan niet met een kabel, al dan niet met een meerkost – is dat goed. We kunnen die vragen pas beantwoorden als de studie is uitgevoerd. Het is goed dat we er niet te lang meer mee wachten en dat die meetstudie snel klaar is zodat in overleg kan worden gegaan met die mensen. We kennen hen en kunnen dan samen zoeken naar een compromis waarbij er geen gerechtelijke procedure wordt opgestart. Ik hoor die signalen ook en dat zou natuurlijk niet goed zijn.

Minister, hebt u een idee wanneer die meetstudie klaar is? Bent u ook bereid om met die vereniging, met die groep mensen aan tafel te gaan zitten om samen naar oplossingen te zoeken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik zal het nog eens kort zeggen. Ik heb begrepen dat er in Vlaanderen een groep mensen is die zich zorgen maakt. Ze zijn niet kwantificeerbaar. Het is ook niet duidelijk waarom en het is ook niet wetenschappelijk onomstotelijk bewezen dat er een probleem is. Dat is duidelijk.

De vraag is of ik in een uitzondering kan voorzien en wat dat zal kosten. Ik heb niet gezegd dat ik in uitzonderingen zal voorzien. Ik heb gezegd dat ik het aan het onderzoeken ben, mijnheer Danen. Ik ga de zin nog eens herhalen: ik onderzoek de optie en de noodzakelijkheid om in zeer uitzonderlijke gevallen in een digitale meter te voorzien die op afstand kan communiceren via bekabeling. Ik sluit het dus niet uit, maar ik ga het onderzoeken. Ik heb niet gezegd dat ik het ga doen.

We moeten trouwens niet beginnen met te zeggen dat we geen beslissingen gaan nemen uit vrees dat iemand naar een rechtbank zal stappen. In dit land is er zelfs bij elke beslissing die wordt genomen, een kans dat iemand naar een rechtcollege stapt om iets aan te vechten. Dat is niet alleen bij de digitale meters zo, maar dat is in bijna elk bouwdoossier zo. Er zijn verschillende meningen. Ik heb er trouwens ook mijn mening over. Het is niet omdat een aantal mensen dreigen met iets, dat ik de uitrol van iets wat noodzakelijk is voor de energieomslag, op de helling ga zetten.

Ik herhaal nogmaals: ik neem alle opmerkingen serieus. Ik ben een minister die zeer open is, die voor alles openstaat, maar ik doe geen beloftes. Ik zal het onderzoeken en zal nagaan of er uitzonderingen mogelijk zijn. Zoals de heer Beenders zegt, zal ik een bijkomend onderzoek, een meetstudie, laten uitvoeren via het departement Omgeving om na te gaan of wij met deze digitale meters effectief aan de Europese en zeer strenge Vlaamse normen voldoen.

Met andere woorden, ik wil een dossier beheren op een wetenschappelijk onderbouwde manier en niet op basis van emoties. Ik vind emoties goed. Ik ben zelf ook een emotionele mens, voor wie denkt dat het anders is, maar ik vind toch wel dat je een aantal zaken moet kunnen onderbouwen.

Zoals de heer Gryffroy zegt, is het grote probleem dat de kwantificeerbaarheid van die groep – er worden cijfers genoemd van meer dan 300.000 – niet is gestaafd.

Mijnheer Beenders, dat ze antwoorden willen, dat wil ik ook. Ik heb voornamelijk uit uw vorige betogen begrepen dat u antwoorden wilt over de kostprijs van de digitale meter die wij u voldoende hebben geleverd. Als u natuurlijk bijkomende eisen gaat stellen om ervoor te zorgen dat op andere vlakken antwoorden komen, dan dreigt het risico dat die kostprijs, die vandaag volgens mij binnen de perken wordt gehouden, alleen maar wordt opgedreven. Ik veronderstel dat u toch niet wilt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor de antwoorden en de interessante discussie. Besturen is vooruitzien, dat weten we allemaal. Dat betekent ook dat dossiers, zoals ik al heb gemerkt in dossiers die goed zijn voorbereid en waar we proberen om alle mogelijke hiaten en angels uit te halen, niet vatbaar zijn voor juridische procedures. Het geldt voor bouwdoossiers maar ook voor andere dossiers. Waarom is een dossier vaak juridisch aanvechtbaar? Omdat het vaak wankel dossiers zijn. Ik wil niet dat dit een wankel dossier is of wordt. Ik wil dat het een sterk dossier is, en daarom roep ik u toch op om het onderzoek naar wat u kunt doen om op die mensen hun verzuchtingen te antwoorden, snel af te ronden en hun antwoorden te geven, welke ze ook zijn. Die mensen willen duidelijkheid. Nu worden ze al te vaak met een kluitje in het riet gestuurd, want het onderzoek duurt eigenlijk al veel te lang.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de versnelde afbouw van de levering van laagcalorisch gas uit Nederland en de gevolgen voor het omschakelingsplan in Vlaanderen – 2101 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, collega's, dit is een opvolgingsvraag over een zeer belangrijk dossier waarvan de elementen wel erg kwantificeerbaar zijn en ook wetenschappelijk duidelijk. Op dat punt zijn we het eens.

Ik heb in het verleden hierover al vragen gesteld, maar dan ging het voornamelijk over de omschakeling en het voorzien in alternatieven om de energietransitie weg van fossiele brandstoffen ten volle voor te bereiden. Nu heeft mijn vraag een ietwat andere insteek. Ze gaat namelijk over nieuwe elementen of nieuwe ontwikkelingen in Nederland over het verminderen van de gaslevering en wat wij ermee moeten doen.

Eind maart sprak de Nederlandse minister van Economische Zaken en Klimaat, Eric Wiebes, de historische woorden: "De gaswinning gaat naar nul." Door deze beslissing kent tegen 2030 de productie van het Slochterenveld een einde.

Om de productie van het Slochterenveld in 2030 te kunnen stopzetten, wil Nederland de gaswinning zo snel mogelijk verminderen naar 12 miljard kubieke meter per

jaar. Dit komt neer op ongeveer een halvering van de huidige gaswinning. Minister Wiebes hoopt deze doelstelling tegen 2022 te realiseren, en mits gunstige klimatologische omstandigheden zelfs een jaar eerder. Dat is dus eigenlijk overmorgen.

En de Nederlanders menen het. In een brief van 8 februari 2018 van het Nederlandse ministerie van Economische Zaken aan de industriële grootverbruikers van gas wordt gevraagd om de minister 'binnen de drie weken te informeren over de wijze waarop u voor 2022 uw gebruik van Groningengas kunt uitfaseren'.

Bovendien zei hij ook al in de Nederlandse Tweede Kamer dat hij de export van het gas en dus ook de lopende contracten zal herbekijken. In het scenario dat minister Wiebes voor ogen heeft, zal de vraag naar laagcalorisch gas uit Duitsland, Frankrijk en België de komende jaren met 2 miljard kubieke meter per jaar afnemen. Er waren al afspraken tussen België en Nederland om de gaslevering geleidelijk te verminderen, maar deze afspraken – gemaakt in 2012 – gaan uit van een afbouwscenario vanaf 2024. Nu wordt die afbouw dus versneld.

Om de contractuele afspraken met onder andere België na te komen, zou Nederland met behulp van stikstof, hoogcalorisch gas omzetten naar laagcalorisch gas. Nederland dient dit hoogcalorisch gas zelf in te voeren en de installatie voor het verarmen van het gas moet nog worden gebouwd.

Minister, de verschillende overheden in België schermen met de contractuele afspraken met Nederland en zij gaan ervan uit dat Nederland deze afspraken zal nakomen. Wanneer Nederland nog slecht 4,5 tot 7 miljard kubieke meter zelf produceert, bestaat er dan geen gevaar dat Nederland stopt met het exporteren van 7,8 miljard kubieke meter gas naar het buitenland? Ik weet dat u schernt met langetermijncontracten, maar wat baat een contract als het te leveren product er gewoon niet meer is of niet meer in voldoende mate aanwezig is.

Ik weet dat er in Nederland gedacht wordt aan installaties om van hoogcalorisch gas, laagcalorisch gas te maken. Op zich is het absurd dat men kosten maakt om de kwaliteit van het gas te verlagen. Ik wil u vragen of u zelf gelooft dat Nederland 7,8 miljard kubieke meter zal exporteren, als het zelf maar over een beperkte productie beschikt.

De netbeheerders geven aan dat de omschakeling geen problemen zal opleveren voor de eindgebruiker. Hiervoor schermen zij met het omschakelingsplan, dat echter loopt tot 2029. Dat is zes jaar nadat het grootste deel van de gaslevering door Nederland is stopgezet. Voldoet dit omschakelingsplan nog aan de gewijzigde realiteit?

De omschakeling kost geld en hiervoor zal er een fonds van een half miljard euro worden aangelegd. Dit fonds is echter alleen bestemd voor de omschakeling van de compressie- en decompressiestations op het net, en niet voor de vervanging van de individuele ketels die ouder zijn dan 1997 en waarvan een groot deel niet op hoogcalorisch gas kunnen werken. Moeten de eindgebruikers zelf instaan voor de vervanging van hun gasketel die dateert van voor 1997? Er zijn nog heel wat gezinnen met zo'n ketel. Hoeveel zal deze omschakeling de aardgasfactuur jaarlijks doen stijgen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega Danen, los van een aantal zaken zoals ketels die dateren van voor 1997, wilt u samen met mij zoveel mogelijk vervangen. Het zal ook de opdracht zijn om die zo snel mogelijk te vervangen. Ik denk dat dat alleszins niet het argument is.

Eerst en vooral wil ik nog eens benadrukken dat deze opvolgingsvraag vooral over een probleem van bevoorradingszekerheid gaat en dat bevoorradingszekerheid een federale bevoegdheid is. Ik stel voor dat u aan mijn goede vriend en uw collega

Kristof Calvo vraagt om die vraag ook eens aan mijn goede collega Marghem te stellen. Voor alle duidelijkheid, ik heb geen problemen met opvolgingsvragen. Parlementsleden hebben het recht om vragen te stellen, maar ik krijg het wel op mijn heupen van Vlaamse volksvertegenwoordigers die constant vragen stellen over federale bevoegdheden. Als er een link is, heb ik er geen problemen mee, maar u moet aan mij geen verantwoordelijkheden van mijn collega vragen. Er zijn collega's in het federale parlement die daarover vragen kunnen stellen aan de federale collega's. Ik sta zeer open voor alle vragen, laat dat duidelijk zijn, maar ik ben geen postbus. Ik denk dat de democratische instellingen in dit land voldoende werken. Als u een collega hebt die het zelf kan vragen, dan moet hij dat doen.

Ik ga er alsnog van uit dat de contractuele afspraken met Nederland gerespecteerd zullen worden en dat hierdoor het omschakelingsplan nog steeds voldoet. De directeur-generaal van de FOD Economie heeft regelmatig contact met de bevoegde collega uit Nederland. In de rand van een vraag van Nederland of België versneld kan omschakelen, heeft België aangegeven de conversie niet te kunnen versnellen.

De bevoorrading zal aan Nederlandse kant worden verzekerd, bijvoorbeeld door een nieuw te bouwen stikstofinstallatie die een reductie van ongeveer 7 miljard kubieke meter Groningengas per jaar mogelijk maakt. Deze installatie zal hoogcalorisch gas omzetten in laagcalorisch gas. Hierdoor kan direct na ingebruikname van de installatie het beoogde productieplafond van 12 miljard kubieke meter gas uit het Groningerveld worden gerealiseerd. Wat betreft de vergunningen, blijkt alles in orde. De Nederlandse overheid heeft laten weten dat het gaat over een geraamde kostprijs van 500 miljoen euro.

Daarnaast kan de inzet van alternatieven, zoals warmtenetten, lokale biomassa, zonneboilers, warmtepompen en diepe geothermie in Vlaanderen ook de vraag naar het Groningengas helpen terugdringen. Ik heb hiertoe in het Warmteplan al initiatieven ondernomen en zal dit in het kader van de operationalisering van het Energiepact ook verder uitwerken.

Een belangrijk deel van de investeringen situeert zich op het niveau van Fluxys, dat valt buiten mijn bevoegdheid. De Vlaamse distributienetbeheerders staan in voor de aanpassingen van hun netwerk. Ik reken er nog steeds op dat er een nationaal fonds komt, aangezien het opgenomen is in het federaal regeerakkoord en gezien de afspraken hierover binnen het Overlegcomité. Indien er geen dergelijk fonds komt, zal de kost in de gastarieven terechtkomen. De huidige methodologie kwalificeert deze kosten als endogeen. Er kan daarnaast gesteld worden dat hoe meer er wordt ingezet op alternatieven, hoe minder de kosten zullen stijgen.

Toestellen van vóór 1978, of toestellen die in het buitenland zijn aangekocht, zullen doorgaans niet compatibel zijn en dus wellicht vervangen moeten worden. Mijnheer Danen, sta me toe te zeggen dat toestellen van vóór 1978 toch wel een heel lange staat van dienst hebben. Dit zal echter maar in een minimaal aandeel het geval zijn. Indien de eindgebruiker gebruik maakt van dergelijke toestellen, die doorgaans niet meer optimaal zullen functioneren, zullen zij zelf moeten instaan voor de vervanging. Dit is ook terug te vinden op de website www.gasverandert.be, die de portaalwebsite is van de omschakeling. Ter vergelijking, mocht uw buurman met een dieselauto rijden van veertig jaar oud, zult u mij ook niet vragen om een subsidie zodat hij een nieuwe dieselwagen kan kopen. U zult misschien wel te vinden zijn voor een premie voor een elektrische wagen, maar toch niet voor een loutere vervanging van de bestaande toestand.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik weet dat de bevoorradingszekerheid een federale bevoegdheid is, maar de omschakeling, die het moeilijkst zal zijn en de grootste impact zal hebben, is voor Vlaanderen. Daarom stelde ik mijn vraag

over de netbeheerders en of het omschakelingsplan zal volstaan. U meent van wel, maar er zijn ook veel nieuwe elementen. Er is in Nederland een nieuwe regeerverklaring, een nieuw regeerakkoord en een nieuw beleid. Ik maak mij daarover wat zorgen, want ik ben ervan overtuigd dat als ze niet genoeg gas hebben, het ook niet zullen uitvoeren. Als ze met die nieuwe installatie nog niet over voldoende gas beschikken, kunnen ze uiteraard niet uitvoeren wat ze niet hebben. Ik zal de vraag door mijn federale collega's laten opvolgen bij minister Marghem.

Wat de oude toestellen betreft, gaat het volgens mijn informatie over toestellen van 1997. Die zijn ook best oud. Ik zal dat verder uitzoeken. Ik vind wel dat als je mensen vraagt om toestellen van 1997 te vervangen, daarin moet worden tegemoetgekomen. Ik ben het ermee eens dat dit niet geldt voor toestellen van 1978.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Op 6 juni schreef de Nederlandse minister van Economische Zaken en Klimaat Wiebes een brief aan de Tweede Kamer. Daaruit zou niet blijken dat Nederland van plan is om de contracten met België niet na te komen. Integendeel: hij zegt wel dat er met België kan worden gekeken op welke manier ons huishoudelijk gasverbruik enigszins verminderd kan worden. In die zin juich ik het antwoord van minister Tommelein toe, namelijk dat hij ook bekijkt in welke mate met het Warmteplan hierin kan worden tegemoetgekomen, zodat in wijken of steden en gemeenten kan worden voorzien in groene warmte in plaats van gas. Dat is volgens mij de juiste manier om het aan te pakken. De omschakeling moet er komen zoals voorgesteld, en als we het totaalverbruik in regio's die laagcalorisch verbruiken kunnen terugdringen, komen we al een heel eind en halen we, letterlijk en figuurlijk, de druk van de ketel.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De opmerking van de heer Schiltz is fundamenteel: we moeten zorgen voor alternatieven. Minister, ik roep u op om dat denkspoor alle kansen te geven en niet overal automatisch zomaar om te schakelen, zeker niet als er alternatieven voorhanden zijn. We zullen daarop blijven toezien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energienorm – 2130 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De energie-intensieve industrie betaalt in ons land nog steeds meer voor energie dan in de ons omringende landen. Studies van PricewaterhouseCoopers (PwC) en Deloitte hebben dit becijferd. Alhoewel de resultaten uiteenlopend zijn door het gebruik van diverse parameters, merken we een constante. Zo ervaren de energie-intensieve bedrijven een concurrentieel nadeel en een kostenhandicap. Dit ondermijnt de competitiviteit en dus ook de werkgelegenheid.

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering is de volgende passage opgenomen: "Naast de bovengenoemde maatregelen om de kosten voor de energiefactuur te drukken, zal de Vlaamse Regering samen met de federale overheid de meerkosten van gas en elektriciteit die gelden voor industriële gebruikers in al hun componenten eenduidig vergelijken met die in andere relevante landen en regio's. We voeren een energienorm in voor energie-intensieve bedrijven die ervoor zorgt

dat de som van de meerkosten en nettarieven niet hoger ligt dan in de buurlanden. Hiermee moet in de eerste plaats de competitiviteit van deze bedrijven gevrijwaard worden.” In de beleidsbrief heeft de minister van Energie aangegeven om in 2016 de contouren van een energienorm op te stellen.

De Vlaamse Regering besliste vorige vrijdag dat er jaarlijks, voor 15 mei, een studie zal worden gepubliceerd waarin de energiekost wordt vergeleken met de buurlanden. Daarmee wordt een eerste stap gezet voor de invoering van de energienorm. Er wordt aangegeven dat de gewestelijke componenten in de energiekost geen negatief effect mogen hebben op de koopkracht van de gezinnen. Voor de bedrijven wordt de competitiviteit beschermd door het vergelijken van de energiekost met die in de buurlanden. Het invoeren van een energienorm is opgenomen in het Vlaamse en het federale regeerakkoord en in het Energiepact.

Minister, welke garanties zult u inbouwen in de energienorm om ervoor te zorgen dat de concurrentiepositie van onze bedrijven ten aanzien van de buurlanden versterkt wordt?

Binnen welke door de EU-opgelegde contouren kunnen maatregelen worden genomen?

Vanaf wanneer verwacht u dat de Vlaamse energienorm van kracht zal kunnen worden? Zal die samen gelanceerd worden met de federale energienorm?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Een dikke maand geleden zei ik u in deze commissie dat de Vlaamse Regering nog voor de zomer klaar zal zijn met de noodzakelijke voorbereidingen in het kader van de energienorm. Ik kan u nu vertellen dat op 1 juni 2018 de Vlaamse Regering de noodzakelijke rechtsgrond heeft opgenomen in een ontwerp van Energiedecreet dat nog voor de zomer definitief goedgekeurd zal worden op regeringsniveau. Het betreft dus de rechtsgrond, want om te weten of er een probleem is, en om te kunnen bepalen wat de omvang van een potentieel probleem is, moet er eerst onderzoek gedaan worden. Meten is weten, ik denk dat u het daarmee eens bent, mijnheer Gryffroy.

Daarom heb ik de Vlaamse energieregulator gevraagd om, conform het interfederaal Energiepact, nu al, dus vóór het decreet in werking treedt, via het forum van Belgische Energieregulatoren (FORBEG) een studie uit te besteden om te bepalen hoe de positie van de Vlaamse en Belgische energiekanten zich verhoudt tot de buurlanden, wat de energieprijzen betreft. Pas daarna zullen we verdere conclusies kunnen trekken. Het is wel de bedoeling dat de energienorm ertoe bijdraagt om tot een level playing field te komen met de buurlanden.

Het Europese regelgevend kader legt inderdaad een aantal beperkingen op, zowel vanuit de context van het mededingingsbeleid, dat strikte regels in verband met subsidiering van bedrijven oplegt, als bijvoorbeeld vanuit de energieregelgeving, dat de bevoegdheid voor het bepalen van de nettarieven exclusief bij de regulatoren legt. We zullen er natuurlijk zorg voor dragen dat we binnen deze contouren optreden als we acties ondernemen in het kader van de vaststellingen die uit de studie naar voren zullen komen. Zoals net gezegd heb ik de VREG dus gevraagd om het nodige te doen om voor het einde van het jaar over de eerste studie te kunnen beschikken. Daarna zullen de verschillende bevoegde entiteiten zich over de resultaten van deze studie buigen in het kader van de afspraken die zijn gemaakt binnen het interfederaal Energiepact. Dat pact stelt dat dit jaar nog corrigerende maatregelen goedgekeurd zullen worden. Ik heb echter eerder ook al gezegd dat wij in Vlaanderen met onze Supercap-regeling al stappen vooruit hebben gezet en de verdere concretisering van de energienorm voornamelijk federale materie betreft.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dit is een opvolgingsvraag, maar intussen hebben we wel moeten vaststellen dat we met de beslissing van Umicore, net na de belofte van de regering, naast de oprichting van een batterijfabriek grijpen. Slechts één van de elementen die daarin meespelen gaat over de energienorm. Verder gaat het over federale bevoegdheden, zoals de transportkost, maar wat het gewestelijke gedeelte betreft, gaat het vooral over de openbaredienstverplichting (ODV) en over de distributiekost. We moeten op ons niveau doen wat moet en ik hoop dat de federale overheid dat ook zal doen.

De grote vraag is of we nu al durven stellen, zoals bij een loonnorm waarbij we niet willen dat de lonen hoger zijn dan in de omringende landen, dat de energiekost voor energie-intensieve bedrijven niet hoger mag zijn dan in de naburige landen. Dan nemen we al een duidelijke stelling in, los van de vraag hoe groot het verschil, dat nog gekwantificeerd moet worden, dan wel is. Dat verschil zal anders zijn naargelang van de aard van de bedrijven. In het geval van Umicore was dit een deelaspect: die energiekost is niet zo interessant in België voor een grote energieverbruiker als Umicore.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Gryffroy, ik wil uw opmerking tegenspreken dat ik niet voorbereid zou zijn op uw conceptnota. Ik ben altijd voorbereid als ik iets zeg, dus ook over deze kwestie. Ik wil dus een en anders rechtzetten.

Umicore heeft er niet voor gekozen om een batterijfabriek in Vlaanderen te vestigen, maar niet vanwege de energienorm. Dat was maar een marginaal element. De belangrijkste elementen waren de loonkost en de afzetmarkt. Op de locatie waar ze zich zullen vestigen is er een grote vraag naar batterijen. De hoge transportkosten voor de geproduceerde batterijen vanuit Vlaanderen naar die autoproduktiesites heeft finaal de doodsteek gegeven.

Als het over energie-intensieve bedrijven gaat, moeten we een groot onderscheid maken. Het gros van die bedrijven is rechtstreeks aangesloten op het Elia-netwerk en valt alleen onder de federale heffing en niet onder de distributie- of de gewestelijke heffingen.

Mijnheer Gryffroy, u bent meestal goed op de hoogte van wat er zich in regeringskringen afspeelt. U weet dus, zoals de minister ten overvloede heeft herhaald, dat de gewestelijke componenten van de energieheffing onder controle zullen komen. Als u vraagt om nu al forse uitspraken te doen, namelijk dat er zeker geen hogere gewestelijke heffingen zullen zijn dan in de buurlanden, dan wil ik toch eerst kijken naar de andere voordelen die op energievlaak aan bedrijven worden toegekend. Ik verwijs naar wat ik gezegd heb in de commissievergadering van 9 mei 2018, en ik zal het nog eens herhalen, zodat het voor de volledigheid ook nog eens vermeld wordt in het verslag. Daaruit mag blijken dat ik de commissievergaderingen die ik bijwoon goed voorbereid.

Ik heb toen aangehaald dat samen met heffingen, wanneer wij tenminste een norm hanteren en bedrijven vrijstellen van een aantal belastingen of heffingen... Als een regering een heffing instelt, dan heeft ze daar een reden voor en als ze dan bedrijven vrijstelt van die heffingen om onder een norm te geraken, dan mogen daar ook inspanningen tegenover staan om bij te dragen tot de energietransitie en de doelstellingen in het algemeen, tenminste in het interfederale Energiepact. Ik verwijs dan onder andere naar carbon leakage en andere ondersteuningsmechanismen die onrechtstreeks ook ten goede komen aan die bedrijven.

Minister, ik heb goed begrepen dat nu aan de VREG wordt gevraagd om tegen het einde van het jaar een begin te maken met een benchmark over de energienorm, en dat federaal minister Marghem en uzelf verder aan de slag zullen kunnen gaan

om te bekijken – ik neem aan dat dat in debat met het parlement zal gebeuren – wat de norm nu is, wat de stand van zaken van onze energieprijzen is en of er moet worden bijgestuurd.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De energienorm was een belangrijk onderdeel van ons regeerakkoord. We zijn dus blij met de eerste stappen die worden gezet. The proof of the pudding is in the eating. Als de studie er is, kunnen we pas echt werk maken van een discussie over de energienorm en hoe die toe te passen.

Minister, hoe is de opdracht precies gedefinieerd voor FORBEG en de VREG? Welke klantengroepen zijn er gedefinieerd? Zullen we zowel gezinnen als kmo's als grote energie-intensieve bedrijven kunnen onderscheiden? Op welke manier is er een opdeling gemaakt? Dat is heel relevant voor de betrokkenen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Wij zijn ook gewoon voor een gelijk speelveld. De totale energiekost is in de laatste jaren voor grote bedrijven beperkt gestegen, voor kmo's redelijk wat en voor gezinnen heel erg veel. Is het de bedoeling, door de energienorm in te zetten voor energie-intensieve bedrijven, dat de kosten worden afgewenteld op de anderen?

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, ik wil even reageren op Umicore. Het is niet juist om te stellen dat de hoge elektriciteitsprijs een probleem was voor Umicore. De redenen die bekend zijn, zijn voornamelijk dat er te weinig geschoold personeel was, dat men vooral CO₂-vrije energie wou, met andere woorden zoveel mogelijk hernieuwbare energie, en dat de toeleveringsbedrijven en de klanten in de buurt van de locatie moesten liggen. Nu zeggen dat Umicore heeft gekozen voor Polen door de prijs van de elektriciteit – als u het niet hebt gezegd, is dat bij deze duidelijk, want ik wil niet dat de indruk ontstaat...

Andries Gryffroy (N-VA): Het is een van de elementen die heeft meegespeeld. Dat heb ik duidelijk gezegd. Ik heb de indruk dat er niet naar mij werd geluisterd.

Minister Bart Tommelein: Ik denk niet dat dat het bepalende element is geweest. Zo zijn er veel elementen die meespelen in een beslissing. Nu de indruk wekken dat dat het probleem was om naar Polen te trekken in plaats van naar Vlaanderen, is niet juist.

Mijnheer Bothuyne, ik ben tevreden dat u ook tevreden bent met de eerste stappen. We gaan die opdracht niet zelf uitschrijven, we gaan die laten uitschrijven door de VREG zelf. We hebben de vraag gesteld aan de VREG om dat te doen. Ik wacht dus op de opdracht die zal worden uitgeschreven door de VREG om u daarover meer informatie te geven. Alsjeblieft.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil herhalen dat het een van de elementen was, en er waren verschillende elementen. Nu wordt plots de indruk gegeven dat het dan niet zo belangrijk is voor de hele grote bedrijven. Dat staat ook heel duidelijk in de tekst, dat er ook voor de koopkracht van de gezinnen wordt gezorgd. Er moet voor iedereen worden gekeken. Men geeft hier nu plots de indruk dat de energienorm niet zo belangrijk is. Ik vind dat dat wel belangrijk is voor de drie groepen die in de maatschappij aanwezig zijn, zowel voor de gezinnen, voor de klassieke bedrijven als voor de energie-intensieve bedrijven.

Als we spreken over de energienorm, kijken we niet enkel naar een stuk van de kost, maar naar de totale kost, direct en indirect, en dit voor de verschillende groepen en op de verschillende niveaus. We hebben de aanzet gegeven en ik

vraag dat de federale overheid ook een aanzet geeft zodat we dat bij manier van spreken kunnen samentellen.

Mijn vraag was: durven we nu al stellen dat we daarnaar streven, als we spreken over een totale energiekost, direct en indirect, dat we voor onze energie-intensieve bedrijven ernaar streven de energiekost niet hoger te maken dan in onze buurlanden, Frankrijk, Duitsland en Nederland. Dat was een duidelijke vraag van mij naar een stellingname, maar daar heb ik geen antwoord op gekregen.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, de indruk wekken dat de factuur voor de gezinnen, de gewone Vlamingen en de bedrijven mij niet interesseert en dat ik daar niet mee bezig ben, is niet juist. Daar ben ik het echt niet mee eens. Ik ben vanaf dag één dat ik minister ben geworden, bezig geweest met de kostprijs van de factuur en met het wegwerken van een aantal elementen in die factuur die hebben geleid tot hogere energiefacturen. De oorzaken van de verhoging van die facturen liggen niet in de laatste twee jaar. Die lagen wel degelijk in de vorige legislatuur, met engagementen voor grote biomassacentrales die 4,4 miljard euro hebben gekost.

Met deze regering, waar ook uw partij deel van uitmaakt, hebben we er alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat de factuur weer naar omlaag kan. De energiehelling is in grote, grote, grote mate gezakt, tot onder de 10 euro.

We gaan nog verdere stappen zetten. U hebt daarnet een vraag om uitleg gesteld over de 75 miljoen euro die terug moet. We gaan daar straks ook nog een antwoord op geven. Met andere woorden, wij doen er alles aan om die factuur onder controle te houden voor de bedrijven, voor de concurrentiepositie van de bedrijven. De energienorm staat in het Energiepact. Als dat erin staat, is dat ook omdat ik het als Vlaams minister zeer belangrijk vond.

Als samen met de daling van de energiehelling de supercap onmiddellijk is uitgewerkt en door de regering is besproken voor de kerstvakantie van 2017 en ondertussen al is gestemd, dan heeft dat te maken met het feit dat ik daar heel veel belang aan hecht. Als alle Vlaamse voorbereidingen voor de energienorm klaar zijn en de studie al is aangevraagd, dan heeft dat te maken met het feit dat ik aan de concurrentiepositie van de bedrijven, maar ook aan de factuur van de consument uitermate veel belang hecht. Ik wil dat die factuur verder daalt en dat de zotte beslissingen die in het verleden zijn genomen en hebben geleid tot hogere energiefacturen, ongedaan worden gemaakt, in zoverre ik daar zelf verantwoordelijk en bevoegd voor ben.

De bevoegdheden van de Vlaamse minister zijn niet onuitputtelijk. Er zijn enkele elementen waar ik geen enkele vat heb op de factuur. Dat weet u zeer goed. Het gaat over federale materie, over de bevoegdheden van de regulator. Waar ik impact kan hebben, doe ik er alles aan om onze bedrijven competitief te maken.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik weet niet waarom dat nu plots zo'n commotie moet teweegbrengen. Ik haal het voorbeeld aan van Umicore, en dat een van de elementen die aan de basis lag voor die beslissing, de energiekost en de constantheid in de energie was. Dan wordt er gezegd: nee nee, er waren andere elementen, te weinig personeel en tijd enzovoort.

Ik probeer duidelijk te maken dat de directe en de indirecte kost binnen de energiefactuur, waarvoor u deels verantwoordelijk bent en federaal minister Marghem deels verantwoordelijk is, moet worden samengeteld en niet enkel voor een deel moet worden bekeken. Ik wil daar een kwantificeerbaar bedrag op vragen. Ik vraag: durven we ervoor gaan dat het voor de energie-intensieve bedrijven niet hoger mag zijn dan in de buurlanden?

En plots is het kot te klein. Ik weet niet wat ik dan verkeerd zeg. Ik vraag gewoon naar een duidelijke stellingname. Ik zal in elk geval mijn duidelijke stellingname geven: voor grote energie-intensieve bedrijven wil ik dat de totale kost, direct en indirect, niet hoger is dan in de buurlanden. Dat is een duidelijke stelling van de N-VA.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de aandacht voor energie-efficiëntie bij kmo's – 2109 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energie-efficiëntieverhogende maatregelen voor bedrijven – 2161 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de sectorale energiebeleidsovereenkomst – 2164 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De Europese klimaatdoelstellingen die we tegen 2020 willen realiseren, omvatten, naast het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en een toenemende productie van hernieuwbare energie, ook een verbetering van de energie-efficiëntie ofwel een vermindering van het energieverbruik. De Vlaamse bedrijven zijn verantwoordelijk voor een bijzonder belangrijk deel van de verbruikte energie in Vlaanderen. Ze kunnen en moeten dus een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstelling met betrekking tot de energie-efficiëntie.

Net daarom omvat de resolutie voor een sterker Vlaams klimaatbeleid, die we op 23 november 2016 glorieus hebben goedgekeurd in het Vlaams Parlement, ook een heel aantal aanbevelingen met betrekking tot de Vlaamse bedrijven en de industrie.

In de kmo's is de aandacht voor energie-efficiëntie vaak nog te beperkt. In tegenstelling tot de energie-intensieve bedrijven is energie voor deze bedrijven geen grondstofkost. Mede daardoor gaat de aandacht van die bedrijven uit naar andere zaken en wordt de energiefactuur zonder veel vragen te stellen, betaald. Toch kunnen ze nog heel wat energie en kosten besparen en tegelijk een mooie bijdrage leveren aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen. De regering zette extra maatregelen in de steigers, maar die lijken veeleer traag op gang te komen.

Een goed kmo-energie-efficiëntiebeleid moet uit vier pijlers bestaan. Eerst en vooral wordt behouden wat goed is. Dat zijn de REG-premies (rationeel energieverbruik) voor bedrijven. Ook een bedrijf kan REG-premies aanvragen. Vandaag lezen we in de krant dat onze gezinnen de weg naar de REG-premies te weinig vinden, maar eigenlijk geldt dat ook voor de bedrijven. Nchtans gaat het over heel concrete projecten zoals het isoleren van kantoorgebouwen of relighting enzovoort waarvoor premies kunnen worden verkregen. Die premies zorgen voor een kortere terugverdientijd van de investering. In de eerste helft van 2017 was er een daling in het aantal aanvragen. Te weinig bedrijven kennen deze premies en de mogelijke winst die te halen valt uit dergelijke investeringen.

Een tweede spoor, en helemaal nieuw, was de oprichting van een ESCO-fonds (energy service company) van 20 miljoen euro in de schoot van de Participatie-Maatschappij Vlaanderen (PMV) begin 2017. Twee weken geleden hebben we daar met minister Muyters van gedachten over gewisseld. PMV zegt dat het ESCO-fonds wat te traag uit de startblokken is geschoten. Het doel was om samen te werken met private ESCO-fondsen. Nu blijkt dat slechts met één ESCO-fonds effectief een samenwerking is opgezet, goed voor een bedrag van 2,5 miljoen euro.

Er zijn wel al concrete investeringen gebeurd, in 2017 voor 595 000 euro, samen goed voor 19 projecten. De privé-investeringen die op die manier zijn losgeweekt, zijn goed voor 3,9 miljoen euro. Samen is er dus voor 4,5 miljoen geïnvesteerd in energiebesparing. De totale energiebesparing wordt geschat op 4000 megawattuur, goed voor het elektriciteitsverbruik van 1150 gezinnen gedurende 20 jaar.

PMV voert nog gesprekken met negen andere ESCO-bedrijven en plant nog toekomstige investeringstoezeggingen. Maar PMV zelf zegt dat het allemaal zeer traag gaat en had gehoopt sneller meer resultaten te boeken.

Het gericht begeleiden van bedrijven is een derde spoor. Voorheen werd vooral vertrokken vanuit energieaudits en energiescans die nog altijd worden aangeboden vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en die worden uitgevoerd bij bedrijven. De vaststelling is vaak dat de meeste van die verslagen in een schuif verdwenen en geen van de aanbevelingen in de praktijk werden gebracht.

Minister, een meer gerichte aanpak moest hier verandering in brengen. Sectoren krijgen middelen en mankracht en energiecoaches om bedrijven te ontzorgen bij het doen van deze investeringen. De samenwerking met de sectororganisaties is belangrijk en cruciaal. Zij kennen hun bedrijven zeer goed en hebben op die manier al een goed beeld van maatregelen die doeltreffend kunnen zijn. Er werden door u al akkoorden gesloten met Fevia, Horeca Vlaanderen en Agoria. Andere sectoren zouden, indien de ervaringen positief waren, volgen.

Een vierde en laatste spoor is de communicatie. Samen met de administratie, sectoren, studiebureaus enzovoort is inzetten op communicatie en sensibilisering bijzonder belangrijk. Daarvoor werd een paar jaar geleden al een online-benchmarktool aangekondigd waarmee bedrijven met sectorgenoten hun energieverbruik kunnen vergelijken. Kmo's moeten zo de meerwaarde beter en sneller inzien van energiebesparende investeringen voor hun bedrijf. Maar ook hier is het voorlopig nog wachten op resultaten.

Het stimuleren van energie-efficiëntie, zeker bij kmo's, is nochtans bijzonder belangrijk. Dat is niet alleen belangrijk voor de competitiviteit van deze bedrijven, maar ook voor het klimaat en de doelstellingen die we op dat vlak hebben gesteld. De intenties van uw beleid zijn er zeker. Een aantal zaken zijn ook al gebeurd, maar allicht kan en moet het nog wat sneller.

Minister, hoe beoordeelt u de evolutie inzake de REG-premies voor bedrijven? Wat zijn de resultaten voor 2017? Hoe kunnen de bekendheid en het gebruik van deze premies worden opgetrokken? Plant u aanpassingen? Het ESCO-fonds bij PMV is traag op gang gekomen. Hoe beoordeelt u de eerste investeringen en de evolutie bij het fonds? Hoe kan de werking ervan worden versneld en versterkt?

Er zijn bij mijn weten overeenkomsten gesloten met drie sectoren om kmo's te begeleiden inzake energie-efficiëntieprojecten. Wat zijn de resultaten tot op heden? Wat kunnen we hieruit leren? Moet er worden bijgestuurd? Zijn er ondertussen ook gesprekken en of akkoorden met andere sectoren in voorbereiding? Zo ja, welke en wanneer mogen we daar iets van verwachten? Hoever staat de ontwikkeling van de beloofde online benchmarktool? Wat zijn de perspectieven in

dezen? Hoe kunnen we kmo's nog meer begeleiden en leiden tot energiebesparende investeringen? Plant u op dat vlak nog bijkomende initiatieven?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het verhogen van de energie-efficiëntie bij ondernemingen is een belangrijke uitdaging die deze regering mee heeft onderschreven. Er zijn immers nog veel energie-efficiëntiewinsten te halen bij de kmo's. Hoe men dit het best aanpakt, is natuurlijk de belangrijkste vraag.

3E maakte in 2016 reeds een evaluatie van de toen bestaande maatregelen. Zo hebben we de energiepremies via de netbeheerders en we hebben ook de investeringssteun na audit per bespaard kilowattuur, ook via de netbeheerders. De REG-premies (rationeel energiegebruik) van de distributienetbeheerders (DNB's) die na de energiestudie worden toegekend, werden in 2016 reeds als niet echt succesvol bestempeld, maar bestaan vandaag nog steeds. Volgens de cijfers die ik heb opgevraagd, is er een daling van 14 procent voor niet-woongebouwen, dus vooral bedrijven en kantoren. Het gaat om 18 procent minder dossiers en 13 procent minder uitbetaalde premies. Daarnaast geeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) bijvoorbeeld een mogelijkheid tot een ecologiepremie en een verhoogde investeringsaftrek.

We hebben dus eigenlijk vier soorten van premies die deels overlappend zijn. Zo is een ecologiepremie combineerbaar met de premies van de investeringssteun van de netbeheerder en zijn de energiepremies combineerbaar met de verhoogde investeringsaftrek. Het is dus deels te begrijpen dat ondernemers niet altijd hun weg naar deze verschillende vormen van ondersteuning vinden. Daarenboven blijkt uit deze evaluatie dat er veelal geen opvolging is van de investeringen en de verwezenlijkte besparingen. Men doet dus iets, maar wat het opgebracht heeft en het goede voorbeeld stellen naar de sector toe, wordt onvoldoende uitgewerkt. We weten dus niet bij welke grootte van bedrijven de premies worden aangevraagd en hoeveel kilowattuur we hiermee besparen. Bijgevolg weten we ook niet welke bedrijven typisch achterblijven. De aanvraag gebeurt door een bepaald bedrijf met een bepaald btw-nummer, maar men houdt daar niets van bij en men gaat achteraf ook niet checken hoe zwaar men heeft geïnvesteerd en hoeveel kilowattuur bespaard wordt. Men houdt daar geen databank van bij. Mochten we wel weten welke doelgroep van bedrijven daar al dan niet gebruik van maakt, dan zou er bijkomend ruimte kunnen zijn om het beleid rond de energie-efficiëntie van ondernemingen te verbeteren.

Minister, hoe evalueert u het huidige instrumentarium om bedrijven te stimuleren om energie-efficiëntieverhogende maatregelen te nemen? Erkent u dat er te veel soorten van premies zijn? Is daar een vereenvoudiging mogelijk? Acht u het wenselijk om tot één premiesysteem voor ondernemingen te komen om energie-efficiëntieverhogende maatregelen te komen die bijvoorbeeld via het ondernemersloket aangevraagd worden? Zo zouden we naar een unieke loketfunctie gaan, waarachter natuurlijk een backoffice zit naar de DNB's en VLAIO. Een benchmarktool is een van de mogelijkheden om ondernemingen aan te sporen om maatregelen te nemen. Hoever staat u met het opnemen van een benchmarktool in het e-loket voor ondernemers? Gaat men ook 'best practices' meegeven per benchmarktool en mogelijke premies? Komt er nog een opvolgingsonderzoek naar het gebruik van de instrumenten om bedrijven te stimuleren om energie-efficiëntieverhogende maatregelen te nemen? Wat is de timing die u beoogt om dit onderzoek af te ronden?

De voorzitter: Mijnheer Gryffroy, u hebt nu het woord voor uw vraag over de sectorale energiebeleidsovereenkomst.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik sla de inleiding van mijn vraag over. Het is belangrijk dat het niet blijft bij intenties, maar dat er ook daadwerkelijk tot actie wordt overgegaan. In dat opzicht zijn er sinds 2014 de energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) voor grote bedrijven met het oog op energie-efficiëntie.

Op basis van een haalbaarheidsstudie van het Vlaams Energieagentschap (VEA) kreeg het concept van de mini-EBO's met de sectororganisaties vorm. De sector neemt de taak als vertrouwenspersoon, coach en ontzorgers voor de betrokken kmo's voor het uitvoeren van energiebesparende initiatieven. De minister sloot in mei 2017 met Horeca Vlaanderen een eerste sectorale energiebeleidsovereenkomst of mini-EBO af. Het Vlaams Energieagentschap geeft ondersteuning aan de Vlaamse horecasector om gedurende twee jaar duizend horecazaken te begeleiden om energie-efficiënter te worden. De Vlaamse overheid trekt daarvoor net geen 145.000 euro uit. Dat was toen een primeur. Fevia, de Vlaamse voedingsindustriefederatie, startte in het najaar 2017 het proefproject Easy Food Energy Savers (EFES) op.

Minister, wat zijn de concrete resultaten van deze eerste sectorale EBO's? Hoe wordt dat geëvalueerd en eventueel bijgesteld? Welke lessen kunnen we daaruit trekken? Welke concrete afspraken werden gemaakt met Horeca Vlaanderen en Fevia? Welke concrete resultaten worden vooropgesteld? Hoe zal de monitoring gebeuren? Op welke manier zal er worden samengewerkt met de andere sectoren? Welke andere sectoren komen eveneens in aanmerking voor een mini-EBO?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Bedrijven denken in eerste instantie aan investeringen in hun corebusiness. Dat heb ik al ondervonden vanaf dag 1 dat ik als minister van Energie op het terrein was. Investeren in hun pand zelf zijn minder of zelfs helemaal niet prioritair. Vaak maken kosten voor verwarming en elektriciteit ook maar een klein deel uit van de operationele kosten van een bedrijf. We hebben energie-intensieve bedrijven maar we hebben er ook een pak die niet energie-intensief zijn. Een investering die leidt tot een daling van deze kosten, heeft eerder weinig invloed op de winst van het bedrijf, al hangt dit, zoals ik al zei, af van onderneming tot onderneming. Een klein boekhoudkantoor dat gehuisvest is in een privéwoning vergt een andere benadering dan bijvoorbeeld een distributie- of voedingsbedrijf. Daarbij is het voor de meeste bedrijven geen reflex om bij investeringen naar de premies van de netbeheerders te kijken. Het is voor mij dan ook evident dat ondersteuning voor investeringen in bedrijfspanden steeds in samenspraak met mijn collega's van VLAIO moet gebeuren zodat deze optimaal zijn aangepast aan de noden van de ondernemingen.

Wat de wenselijkheid en de effecten zouden zijn om voor premies inzake energie-efficiëntie via het ondernemersloket één aanspreekpunt te creëren, zal moeten worden onderzocht. Een dergelijke switch van netbeheerders- naar ondernemersloket vraagt uiteraard een geheel andere aanpak en financiering, maar het is zeker nuttig om dit grondiger te bekijken. Ik hoor meer en meer stemmen opgaan om toch eens grondig na te denken over het feit dat wij alle kosten van de elektriciteit doorrekenen in de elektriciteitsfactuur. Dat is een beweging die de laatste jaren zeer sterk is ingezet, ook in de discussie die we daarnet hebben gevoerd, mijnheer Gryffroy. Ik deel uw bekommernis om de competitiviteit en de concurrentiepositie van de bedrijven, maar als dat betekent dat de elektriciteitsfactuur van de gewone consument weer omhoog moet om die competitiviteit te waarborgen, dan hebben we een probleem. De vraag is of wij het kunnen blijven volhouden om alles via de elektriciteitsfactuur van voornamelijk de gewone Vlaming te financieren. Misschien moeten we er eens over beginnen nadenken om een aantal zaken uit de algemene middelen te halen en niet louter via de factuur. Dat is trouwens ook een probleem dat deze namiddag waarschijnlijk aan bod komt in de plenaire vergadering, heb ik begrepen.

Op 22 februari 2016 werd een projectsubsidie toegekend aan het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ) voor het ontwikkelen en onderhouden van een webtool 'kmo-energiewijzer'. Deze webtool, te beschouwen als een benchmark-tool voor kmo's, werd online gezet tijdens de zomer van 2016.

Tussentijdse analyse van bezoekersaantallen en ingevoerde data leert dat de kmo-energiewijzer niet het gewenste bereik en impact heeft. Hoewel de tool technisch goed gebouwd is en de benchmark en bijhorende rekentools werken, is de zichtbaarheid en het gebruik van de tool ondermaats. De oorzaak is te vinden in een van de voornaamste beperkingen van de tool: het invullen ervan vereist namelijk de energiegebruiksgegevens. Het opzoeken van die gegevens vormt net zoals bij particulieren blijkbaar een drempel die verhindert dat veel ondernemers gebruik maken van de tool.

Een benchmarktool integreren in het e-loket voor ondernemers lijkt een van de opties om hieraan te remediëren. Het e-loket komt voort uit de ambitie van de Vlaamse overheid om een uniek loket te creëren waar elke ondernemer met al zijn vragen terecht kan, waar alle relevante overheidsinformatie gecentraliseerd is en waar de ondernemer een overzicht heeft van zijn dossier, zijn mandaten enzovoort. Ook de energiegerelateerde informatie en gegevens zullen in de toekomst aan het portaal www.vlaanderenonderneemt.be kunnen worden gekoppeld.

Voor PMV verlopen de eerste investeringen die werden uitgevoerd volgens de verwachtingen. De vooropgestelde besparingsdoelstellingen worden eveneens behaald. Het kapitaal van PMV blijkt een belangrijke schakel te zijn in de financiering van energiebesparingsprojecten. Dankzij de aanzienlijke hefboom die PMV creëert op haar geïnvesteerde middelen, kunnen voldoende private middelen en bankfinanciering worden aangetrokken. PMV speelt hier dus een belangrijke ondersteunende rol. Het investeringsritme verloopt inderdaad langzamer dan oorspronkelijk vooropgesteld, voornamelijk door de vraagzijde die zich nog moet ontwikkelen: het identificeren, ontwikkelen en effectief contracteren van goede energiebesparingsprojecten bij klanten. Dat is momenteel één van de grootste uitdagingen voor de ESCO-markt in Vlaanderen. Deze rol moet in de eerste plaats worden opgenomen door de ESCO-bedrijven zelf.

Met drie sectorfederaties Fevia, Agoria en Horeca Vlaanderen is een mini-EBO afgesloten waarbij deze sectorfederaties zich verbonden tot de aanwerving of aanstelling van een ontzorgers, die als dienstverlening bij geïnteresseerde kmo's de aanwezigheid van rendabele energiebesparende investeringen zal nagaan. Om zoveel mogelijk energiebesparing te realiseren bij zo veel mogelijk kmo's, zal in een tweede fase voor het uitvoeren van de energiebesparende investeringen gewerkt worden met raamcontracten. De ontzorgers bepaalt in overleg met de sectororganisaties en haar leden welke maatregelen er ruim toepasbaar zijn.

Aan de projectsubsidie is een semestriële rapportage verbonden over het aantal gecontacteerde ondernemingen, de voorbereiding en afsluiting van de raamcontracten, het aantal ondernemingen in een traject en de monitoring van de uitgevoerde energiebesparende investeringen. Zowel van Fevia als van Horeca Vlaanderen hebben we inmiddels de eerste rapportage gekregen via het Vlaams Energieagentschap. Voor Agoria wordt deze verwacht tegen september 2018. Pas wanneer later dit jaar de betrokken sectororganisaties hun tweede rapportage indienen, is er zicht op het aantal bedrijven dat effectief een energiebesparende maatregel uitvoerde. Pas dan is een eerste evaluatie mogelijk over de mini-EBO als middel om kmo's te ontzorgen inzake energie-efficiëntie. Toch kan ik nu reeds stellen dat de eerste signalen positief zijn en de interesse bij individuele kmo's zeker aanwezig is.

Wat het potentieel voor bijkomende mini-EBO's betreft, hebben Comeos en de Boerenbond interesse getoond. Comeos diende reeds een voorstel in, waarover

op dit moment de gesprekken lopen. De contacten met de Boerenbond zitten in de opstartfase.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik had een vraag gesteld over het gebruik van de energiepremies. U hebt over de financiering van de energiepremies gesproken, maar het gebruik van de energiepremies bij bedrijven hebt u niet echt becommentarieerd, tenzij ik het gemist heb. Kunt u daar eventueel cijfers van bezorgen? Dat zou wat duidelijkheid kunnen geven.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Bothuyne, als u daaromtrent cijfers nodig hebt, dan stel ik voor... *(Opmerkingen van Robrecht Bothuyne)*

U hebt ze al.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De vraag was niet alleen de cijfers, maar hoe u die beoordeelt en in welke mate de bekendheid ervan verhoogd kan worden en dergelijke meer.

Minister Bart Tommelein: Maar u hebt die cijfers al opgevraagd via een schriftelijke vraag. Die komen eraan.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De cijfers komen eraan, oké, maar hoe beoordeelt u ze? Dat was de vraag.

Minister Bart Tommelein: Als u schriftelijke vragen stelt, dan ga ik die hier niet becommentariëren als u het antwoord nog niet hebt gekregen. *(Opmerkingen van Robrecht Bothuyne)*

Mijnheer Bothuyne, laat ons nu eens wat praktische afspraken maken. We hebben hier vandaag een massa vragen. U stelt schriftelijke vragen en tijdens de mondelinge vragen om uitleg begint u dan uw schriftelijke vragen hier in de commissie te stellen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De eerste zin van de eerste vraag in de vraag om uitleg, minister.

Minister Bart Tommelein: Wat zijn de resultaten? Ik zal u de cijfers bezorgen, mijnheer Bothuyne.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik ga ervan uit dat er een daling zal zijn. De vraag is hoe u die beoordeelt en wat u eraan gaat doen om ze eventueel op te trekken.

Minister Bart Tommelein: Daarover volgt straks een vraag van de heer Gryffroy.

De voorzitter: Het lijkt me het beste om zelf de vragen niet zo verhaakeld te stellen en het totaal aantal vragen te beperken. Ik hoop dat dat de conclusie kan zijn, want als de secretaris en ikzelf permanent alle vragen moeten gaan koppelen omdat ze allemaal met elkaar gelinkt zijn, dan heeft het geen zin.

Minister Bart Tommelein: Jullie zijn naartstige parlementsleden, maar op de duur ...

De voorzitter: Het is niet de hoeveelheid die uitmaakt, het is de inhoud en de kwaliteit van de vragen die telt. Er is nu een vraag gesteld, die u dadelijk, na de bijkomende tussenkomsten van commissieleden, eventueel kunt beantwoorden.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik dank de minister voor het antwoord dat hij toch nog gegeven heeft. De discussie over de premies kunnen we dan ongetwijfeld straks nog hebben. We kunnen wel een aantal zaken regelen. Het energie-efficiëntiebeleid ten aanzien van kmo's uitrollen is niet evident. De Energiewijzer heeft een te beperkt bereik. Ik hoop dat u een aantal nieuwe pistes onderzoekt, zoals het integreren in 'Vlaanderen onderneemt'. De samenwerking met andere sectorfederaties, zoals met de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en met het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), kan ook nuttig zijn, omdat deze benchmarktool geïnitieerd is vanuit één bepaalde bedrijfsorganisatie, terwijl we hieromtrent natuurlijk een veel breder bereik beogen.

Wat PMV betreft, de heer Casselman van PMV is in de commissie komen vertellen dat het allemaal te traag gaat naar zijn zin als het gaat over het ESCO-fonds en dat vooral de toeleiding aan de vraagzijde, het vinden van bedrijven die investeringen willen doen, trager en moeilijker gaat dan verwacht. Dat is inderdaad een rol voor de ESCO-bedrijven zelf, maar we kunnen ook linken maken met andere onderdelen van uw energie-efficiëntiebeleid, minister. Als u al met de drie sectorfederaties mini- energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) heeft afgesloten waarbij de betrokkenen langzaam bij bedrijven om concrete investeringen te bespreken, dan hoop ik en vraag ik dat die ook de PMV-ESCO-fondsen als instrument meenemen en promoten bij de betrokken bedrijven. Dat kan zorgen voor een versnelling van de investeringen door de financiering waarin is voorzien via PMV.

Ik ben ook blij met de mogelijke uitbreiding van de mini-EBO's naar Comeos en de Boerenbond. Het zou ons benieuwen om eventueel de rapportages te krijgen van Fevia en Horeca Vlaanderen die al zijn binnengelopen. Als u die achteraf nog kunt bezorgen, zou dat zeer nuttig zijn, waarvoor dank.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De bezorgdheid van u en van mij is er enerzijds voor zorgen dat er geen significante daling van de koopkracht van de gezinnen is en anderzijds de competitiviteit van ondernemingen beschermen. Dat is een moeilijk evenwicht. Ik ben gewoon op zoek naar de verschillende methodieken, zijnde ecologiepremies, een verhoogde investeringsaftrek of hetgeen via de distributienetbeheerders (DNB's) kan worden gekregen, ofwel een bepaalde ondersteuning voor een specifieke investering, ofwel een ondersteuning na een energiestudie. Dat zijn dus vier elementen waarvoor men ondersteuning kan krijgen. Kunnen we niet werken met een uniekloketstelsel? Wat daarachter gebeurt, is een backofficegebeuren. Dat blijft dan weer hetzelfde, maar gewoon om het voor de bedrijven misschien toch interessant genoeg te maken om investeringen te doen, hoewel ik daaruit niet wil besluiten dat bedrijven minder in energie-efficiëntie investeren dan vroeger, maar er worden wel minder premies aangevraagd. Mijn vraag was eerder: hoe staat u tegenover het gebruik van een uniek ondernemersloket, met een benchmarktool? Op dat laatste hebt u geantwoord, maar vooral, hoe staat u tegenover het principe van het uniek ondernemersloket?

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Bothuyne, u hoopt en u vraagt ook dat mini-EBO's ook ESCO-fondsen vanuit PMV mogen gebruiken. Normaal gezien wel, ja. Dat zal mogelijk zijn.

Wat het uniek ondernemersloket betreft, heb ik geantwoord dat dit zal moeten worden onderzocht, mijnheer Gryffroy. Ik ben het ermee eens dat die piste wel degelijk onderzocht moeten worden, maar ik heb er ook bij gezegd dat als men een aantal zaken wil gaan veranderen, en men wil het weghalen bij de distributienetbeheerder, de financiering van een aantal zaken dan misschien eens in vraag zal moeten worden gesteld.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Het is een belangrijk onderwerp. Er zijn een aantal zaken in gang gezet. Ik kijk uit naar een aantal cijfers. Blijkbaar zult u in het antwoord op andere vragen van de heer Gryffroy, antwoorden op vragen die nu zijn gesteld. De conclusie zal toch zijn dat we op een aantal fronten nog een aantal tandjes kunnen en moeten bij steken als het gaat over energie-efficiëntie bij onze kmo's. Meer sectoren betrekken kan alvast een belangrijke eerste stap zijn om meer resultaten te boeken.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil nog twee zaken zeggen, omdat u het al een paar keer hebt aangekaart, voorzitter. De vragen waren misschien beter gebundeld geweest, maar u moet er ook rekening mee houden dat we niet elke week een commissievergadering hebben, waardoor soms vragen worden ingediend en er daarna een andere actualiteit is waardoor er dan een andere vraag wordt ingediend die soms gelijklopend is. Dan zou men het lief moeten hebben om beide vragen in te trekken om dan een nieuwe vraag te maken. Dat gebeurt dan ook niet. Dat is nu de realiteit waarmee we rekening moeten houden. De volgende commissievergadering Energie vindt waarschijnlijk in september plaats.

De voorzitter: U beheert zelf uw vragen, dus als u vaststelt dat er nieuwe actualiteiten zijn, weet u dat u inderdaad het best uw vragen aanpast – want u kunt uw eerste vraag aanpassen – of dat u ze eventueel intrekt en opnieuw indient. U beheert uiteraard steeds uw eigen vragen, maar laat ons dat verder bespreken in de regeling van de werkzaamheden. Daar moeten nu geen andere mensen mee verveeld worden.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dat bedrijven wel degelijk groen investeren, bewijst dat er voor de ecologiepremie 321 aanvragen waren voor een totaalbedrag van een kleine 25 miljoen euro. Dat is ongeveer 20 procent van de totale investeringen. Er werd dus in 2017 wel 100 miljoen euro geïnvesteerd in groene energie of in energie-efficiëntie. Er is dus wel heel wat bezig, maar we zien louter dat het element rond de REG-premies achteruitgaat. Vandaar dus mijn vraag, maar u gaat het bestuderen, dus ik ga ermee akkoord.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over alternatieve methodes om in extra hernieuwbare energie te voorzien – 2159 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De EU heeft in haar richtlijn Hernieuwbare Energie coöperatieve mechanismes ingebouwd om samenwerking mogelijk te maken. We hebben ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Er wordt eveneens rekening gehouden met de mogelijkheden van de lidstaten. Het potentieel van hernieuwbare energiebronnen verschilt sterk van lidstaat tot lidstaat. Sommige landen – landen in Zuid-Europa – hebben meer zon, een langere kuststrook – Denemarken, Nederland en Frankrijk –, of hogere watervallen – Scandinavië, Oostenrijk en Zwitserland. Het rendement van een windmolen is ook afhankelijk van een windrijke omgeving, een zonnepaneel produceert meer energie als er veel zon is en een waterkrachtcentrale doet het beter bij een indrukwekkende waterval.

Tijdens de commissievergadering Energie van 18 januari 2017 – inderdaad een opvolgingsvraag van één en een half jaar geleden – hebben we reeds van gedachten gewisseld om in functie van de ambitieuze energiedoelstellingen samenwerking aan te knopen met andere landen van Europa die hun energiedoelstellingen behalen. Er

werd toen gezegd dat er drie manieren van samenwerking bestaan: aankopen van hernieuwbare energiestatistieken van een andere lidstaat, de ontwikkeling van gezamenlijke projecten met andere lidstaten of de ontwikkeling van gemeenschappelijke samenwerkingsmechanismen met de andere lidstaten. De twee laatste opties werden onhaalbaar geacht tegen 2020. Vandaar werd toen alleen ingegaan op de mogelijkheid om energiestatistieken van een andere lidstaat op te kopen.

Toch wens ik nu dieper in te gaan op de twee andere opties, namelijk de ontwikkeling van gezamenlijke projecten of gemeenschappelijke samenwerkingsmechanismen met de andere lidstaten. Is het niet nuttig om zonnepanelen of windmolens te plaatsen op plaatsen waar ze het grootste rendement genereren, waardoor de systeemkost zo laag mogelijk is? Misschien zijn er burgers die willen investeren in energieproductie in het buitenland. Dat kan, maar deze investeringen worden niet meegerekend bij onze doelstellingen. Daarvoor moet een gezamenlijk project of gemeenschappelijk samenwerkingsmechanisme worden opgezet. Natuurlijk kan dat niet van vandaag op morgen, maar als we willen evolueren naar een echte en slagkrachtige Europese 'energie-unie' moeten we dergelijke projecten niet zomaar afschrijven, maar misschien toch nader onderzoeken.

Daarom heb ik volgende vragen: wat is uw standpunt omtrent die twee andere opties, zijnde de gezamenlijke projecten of gemeenschappelijke samenwerkingsmechanismen met de andere lidstaten opzetten in functie van een maximaal rendement van een investering in hernieuwbare energie? Wat zou de meerwaarde hiervan kunnen zijn, en wat zijn mogelijke valkuilen?

Hoe kan Vlaanderen een investeringsplatform opzetten om te investeren in hernieuwbare energie in een andere lidstaat? Is die piste reeds onderzocht? Is dat een haalbare piste om de energiedoelstellingen voor Vlaanderen op de lange termijn te behalen? Zijn er in het verleden al dergelijke projecten opgezet? Wat waren de resultaten daarvan?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Het steunen van hernieuwbare energie in een andere lidstaat door een gezamenlijk project of een gemeenschappelijk steunmechanisme heeft voor- en nadelen. Voordeel is dat de kostprijs om hernieuwbare energieproductie te realiseren in een aantal gevallen lager kan zijn. Het hoeft niet noodzakelijk, maar het kan lager zijn. Volgens de Europese energieregeling kan die energieproductie ook in rekening gebracht worden voor de realisering van hetzij de Vlaamse, hetzij de Belgische doelstellingen voor hernieuwbare energie. Tot zover het voordeel. Een nadeel is dat het complex en tijdrovend is om een dergelijke samenwerking tot stand te brengen. Een nadeel is ook dat door het realiseren van bijkomende productiecapaciteit in een andere lidstaat iets niet doorgaat wat mij na aan het hart ligt: voordelen in eigen land op het vlak van economie, tewerkstelling en energiebevoorrading.

De piste om een investeringsplatform op te zetten is nog niet concreet onderzocht. Wat betreft de rest van Europa, zijn nog niet zo veel dergelijke projecten opgezet. Zweden, Noorwegen en Duitsland hebben in beperkte mate hun steunsysteem reeds opengesteld, zij het wel met beperkende voorwaarden. De meeste lidstaten proberen hun 2020- doelstelling voor hernieuwbare energie intern te realiseren. Lidstaten die in 2020 een tekort zouden kunnen hebben, voorzien wel in de mogelijkheid om statistieken aan te kopen van lidstaten met een overschot. Ik heb al duidelijk gemaakt dat dat absoluut niet mijn voorkeur geniet en dat ik ernaar streef om de doelstellingen in eigen land te halen.

Er zijn wel een aantal ontwikkelingen op Europees niveau om de samenwerking tussen lidstaten voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie te bevorderen. Het voorstel van de Europese Commissie van 30 november 2016 voor de herziening

van de richtlijn Hernieuwbare Energie bevatte ook een voorstel om de lidstaten te verplichten hun steunmechanisme voor hernieuwbare elektriciteit in beperkte mate open te stellen voor deelname vanuit andere lidstaten. In de Europese Raad is een grote meerderheid van lidstaten echter gekant tegen een verplichte openstelling, zodat verwacht kan worden dat dit voorstel het naar alle waarschijnlijkheid niet zal halen. De herziening van de richtlijn Hernieuwbare Energie en het voorstel voor een 'governance'-verordening die nog onderhandeld worden, bevatten ook een initiatief om een Europees financieringsplatform voor hernieuwbare energie op te richten waarin de lidstaten kunnen participeren en waardoor ze de productie van hernieuwbare energie door de projecten van dit platform pro rata van hun investeringsbijdrage zullen kunnen meetellen voor de realisering van nationale doelstellingen voor hernieuwbare energie.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik deel uw mening niet dat als we daaraan zouden meewerken, dat een minderinkomst zou zijn voor onze economie of minder jobs zou betekenen, enzovoort. Offshore bijvoorbeeld is big business in ons land en wordt wel geëxporteerd naar de andere Europese landen, als ik het zo mag uitdrukken. We hebben maar 65 kilometer kust. Andere landen hebben veel meer kust. Die stelling klopt dus niet altijd. Ik ben het ermee eens dat het zeer complex is.

Ik denk zelfs dat ook particulieren bereid kunnen zijn om in dergelijke gemengde fondsen te investeren. Men vindt het ook logisch dat Scandinavië of de Centraal-Europese landen meer hernieuwbare energie kunnen produceren. Maar zij willen inderdaad ook dat het kan meetellen voor onze doelstellingen.

Minister, bestaan er buiten België, maar binnen Europa, wél dergelijke voorbeelden?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik heb daarop geantwoord. Er bestaan in Duitsland, Zweden en Noorwegen in beperkte mate systemen die opengesteld zijn. Mijnheer Gryffroy, ik ben er niet tegen dat men dat zou doen. Maar in de eerste plaats probeer ik initiatieven te ontwikkelen, net zozeer als ik dat met de financieringsmaatschappijen van de gemeente heb gedaan, om te investeren in hernieuwbare energie op het eigen Vlaamse grondgebied.

U haalt het voorbeeld aan van de offshore. Ik weet dat u heel graag zou hebben dat de Noordzee behoort tot de Vlaamse bevoegdheid. Maar ik ben bij de federale staatssecretaris voor de Noordzee geweest. Bij mijn weten is het zelfs een Belgische, federale bevoegdheid. Het telt dus wel mee voor de Belgische doelstellingen, maar alleszins niet voor de Vlaamse.

U hebt gelijk. Als we bijvoorbeeld op het vlak van de offshore met de buurlanden gezamenlijke investeringen zouden kunnen doen, waarbij we ons gedeelte kunnen binnenhalen van hernieuwbare energie, is dat misschien wel haalbaar. Maar dat is dus een voorbeeld van iets waarvoor wij als Vlaanderen niet bevoegd zijn. Het is de taak en de opdracht van mijn collega Philippe De Backer.

Maar ik sluit niet uit dat bijvoorbeeld grensinitiatieven absoluut interessant zouden kunnen zijn. Als we aan de grens met Nederland een aantal initiatieven zouden kunnen nemen rond hernieuwbare energie, als we daar een aantal gemeenschappelijke projecten zouden kunnen opzetten, dan ben ik daar absoluut niet tegen. Maar laat ons eerst eens beginnen met de mogelijkheden optimaal te benutten om hernieuwbare energie te investeren en de projecten te financieren op ons eigen Vlaams grondgebied. Daar zijn nog mogelijkheden genoeg, daar is nog potentieel genoeg, vooraleer we uitwijken naar het buitenland.

Mijn standpunt is duidelijk: ik ben daar niet tegen, maar het heeft nu bij mij op dit moment geen prioriteit. Ik vind dat wij moeten kijken naar wat nog mogelijk is op het eigen Vlaamse grondgebied.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat de offshore betreft, denk ik dat we elkaar verkeerd hebben begrepen. Ik haalde het aan als voorbeeld. Ook al kunnen wij zelf offshore niet in die grote mate toepassen, betekent het toch een enorme jobcreatie en economiecreatie in ons eigen land. Kijk maar naar een bedrijf als Deme of De Nul. Het is niet altijd één op één. Het is niet zo dat, als je iets niet zelf doet, er geen jobs of economie worden gecreëerd.

Ik heb uw boodschap begrepen: het is geen prioriteit. Ik vind dat spijtig. Waarom? Al hetgeen wat je hier kunt doen, kan sneller worden gerealiseerd. Datgene wat ik hier voorstel, is inderdaad zeer complex en op langere termijn. Maar je moet wel een keer beginnen met de langetermijnmogelijkheden te onderzoeken. En dan is het beter dat je het nu doet, om op langere termijn klaar te zijn. Maar nu zult u de lange termijn op de langere termijn uitzetten. En dat lijkt mij geen goede beslissing.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het warmteplan – 2160 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De Vlaamse Regering zet prioritair in op zon, wind en warmte. De technologie van de warmtenetten bestaat al langer, maar kent in Vlaanderen eigenlijk slechts een matig succes. De Vlaamse overheid heeft de ambitie om het potentieel van groene warmte en warmtenetten beter te benutten. Inzetten op groene warmte betekent een opportuniteit in het kader van de energie- en klimaatdoelstellingen.

Warmte gaat zowel over restwarmte als over aardwarmte of geothermie. Restwarmte van bedrijven, die vroeger vaak verloren ging, wordt meer en meer zinvol ingezet. Ook de warmte uit diepe aardlagen heeft als duurzame energiebron een groot potentieel. Aardwarmte is onuitputtelijk en een stabiele energiebron. Na de dure investeringen is de exploitatie echter relatief goedkoop.

Ongeveer één jaar geleden keurde de Vlaamse Regering het Warmteplan goed. Dat plan moet warmte, als energiebron, alle kansen geven in Vlaanderen. Een studie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) geeft zelfs aan dat een derde tot de helft van de federale energiedoelstelling – 13 procent – via groene warmte kan worden behaald. Het plan legt Vlaanderen ook een doelstelling op. De minister heeft de ambitie om tegen 2020 ruim 9000 gigawattuur groene warmte te produceren, door onder andere een verdubbeling van de capaciteit van de warmtenetten, een stijging van het aantal zonneboilers en warmtepompen, een grondige evaluatie en uitbreiding van de call groene warmte, de publicatie van een warmtekaart met interessante en rendabele plaatsen voor warmtenetten en bij uitbreiding ook de warmte-krachtkoppeling.

Bij de lancering van de nieuwe call groene warmte reageerde de Bond Beter Leefmilieu dat er geen gedurfde keuzes werden gemaakt om die grondig te hervormen. Men verwijst onder meer naar de mogelijkheid om in pluspunten te

voorzien voor projecten die warmte cascadering toepassen. Ook zou een afvalverbrandingsinstallatie eerst een verplicht advies van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) moeten aanvragen, elementen van de circulaire economie zouden moeten worden opgenomen en bij de beoordeling zou rekening moeten worden gehouden met de effectieve CO₂-besparing.

Minister, hoe evalueert u het Warmteplan na één jaar? Op welke manier zal met deze analyse het Warmteplan worden bijgestuurd? Welke lessen kunnen we daaruit trekken?

Op welke manier worden de tussentijdse doelstellingen geëvalueerd en eventueel bijgesteld?

De laatste call groene warmte liep van 19 februari tot en met 30 maart 2018. Hoe evalueert u het verloop en de opstart deze oproep? Wat is uw reactie op het standpunt van de Bond Beter Leefmilieu dat deze call een grondige hervorming verdient?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, ik dank u voor uw vraag – wellicht is het een opvolgingsvraag?

De jaarlijkse subdoelstellingen inzake groene warmte zijn opgenomen in het Energieplan dat op 6 oktober 2017 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. De voortgang ten opzichte van deze doelstellingen wordt opgevolgd via een voorlopige inschatting van het Vlaams Energieagentschap (VEA) en de jaarlijkse VITO-inventaris hernieuwbare energiebronnen, die in september beschikbaar zal zijn.

Op basis van de voorlopige cijfers kunnen we besluiten dat de subdoelstelling van 2017 voor groene warmte niet werd gehaald. De belangrijkste redenen zijn het later operationeel worden van het project Ecluse – dat ik trouwens samen met een aantal van mijn collega's en een aantal lokale bestuurders heb geopend – in de categorie biomassa overig – operationeel in 2018 in plaats van 2017 met een geschatte productie van 218 gigawattuur – en het warmere jaar, waardoor de productie van groene warmte bij huishoudens lager was.

Om de subdoelstellingen inzake groene warmte te bereiken, zijn de belangrijkste maatregelen uit het Warmteplan inmiddels opgestart of in uitwerking. De evaluatie van de calls groene warmte is uitgevoerd, en op korte termijn zal een voorstel tot aanpassing worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

Er wordt een grondige hervorming van de call voorgesteld. Maar aangezien het nog niet is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, zal ik er, zoals u weet, mijnheer Gryffroy, nog geen uitspraken over doen. De call 2018 werd afgesloten en de ingediende projecten zijn inmiddels beoordeeld. Het dossier ligt voor advies bij de Inspectie van Financiën.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Eigenlijk was het mij vooral te doen om het standpunt van de Bond Beter Leefmilieu. Maar als u zegt dat u daarmee bezig bent, dan heb ik mijn vraag, die geen opvolgingsvraag is, te vroeg gesteld en zal er een opvolgingsvraag volgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de federale energiebijdrage – 2163 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De federale energiebijdrage van 0,3411 eurocent per verbruikte kilowattuur is een onderdeel van de totale energiefactuur voor aardgas en elektriciteit. Deze heffing wordt gebruikt om de maatregelen van de federale overheid te financieren. Omdat deze federale energiebijdrage op een verschillende manier door Elia en de distributienetbeheerders werd berekend, betaalden de gezinnen en de bedrijven jarenlang te veel. In totaal gaat het over 75 miljoen euro.

Dat bedrag diende zo snel mogelijk te worden teruggestort aan de klanten. Wallonië en Brussel hebben dit al gedaan, Vlaanderen stelde zich voorzichtig op en werkte aan een sluitend juridisch kader. De federale overheid heeft de handen uit de mouwen gestoken en is aan de slag gegaan. De Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) heeft dan de opdracht gekregen om een wettelijke oplossing uit te werken.

In het najaar 2017 zette de Federale Regering het licht op groen om de te veel geïnde bijdrage terug te storten aan de consumenten in Vlaanderen. Met andere woorden: wettelijk was alles geregeld.

Minister, hoe zal deze terugbetaling worden gerealiseerd? Tegen wanneer mogen de klanten dat bedrag dan verwachten? Wellicht zal dat gebeuren in min op de eindafrekening? Wat gebeurt er met de consumenten die niet meer op hetzelfde adres wonen of waarvan de gezinssamenstelling is veranderd?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, zoals u weet, heb ik zeer hard getrokken aan dit dossier, om de te veel geïnde middelen op een juridisch correcte manier bij de rechthebbenden te krijgen, tot het aanhangig maken van het dossier op het Overlegcomité toe.

Maar we zijn in de eindfase, de finale. De modaliteiten van de toewijzing van de positieve saldi ten voordele van de eindafnemers worden in nauw overleg met de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) door de Vlaamse distributienetbeheerders zelf bepaald. Dat is zo vastgelegd in artikel 21bis, paragraaf 4 van de Elektriciteitswet.

De verwachting is dat er op korte termijn gecommuniceerd zal worden over zowel de modaliteiten van terugbetaling als de datum van het van start gaan van de terugbetaling aan de eindafnemers.

De CREG werd de opdracht toevertrouwd om de door de distributienetbeheerders vastgestelde jaarlijkse afrekeningen goed te keuren, waarna de distributienetbeheerders de goedgekeurde positieve saldi kunnen toewijzen.

De CREG neemt zich voor om de voormelde jaarlijkse afrekeningen goed te keuren in de loop van deze maand zodat de toewijzing van de positieve saldi door de distributienetbeheerders ten voordele van de eindafnemers ten vroegste van start kan gaan vanaf 1 juli 2018. Het bedrag van de door de Vlaamse distributienetbeheerders toe te wijzen positieve saldi zal ook het jaar 2017 omvatten, waardoor het

totaalbedrag hoger zal uitvallen dan de in de vraag om uitleg vermelde 75 miljoen euro. Er wordt dus nog meer terugbetaald aan de Vlamingen, mijnheer Gryffroy.

De modaliteiten van toewijzing zijn zo geconcipieerd dat een adreswijziging of een verhuizing geen directe gevolgen zal hebben voor degenen die zich in de voormelde situaties bevinden. Er wordt uitgegaan van het huidige verbruik van de eindafnemer om de toewijzing te bepalen. De toewijzing zal door de distributienetbeheerder wel gebeuren aan de eindafnemers van het netgebied waar hij actief is, omdat ook de saldi in dat netgebied zijn opgebouwd. Er kan dus een beperkt effect zijn van een verhuizing naar het gebied van een andere distributienetbeheerder omdat de saldi verschillend zijn per netgebied, maar het zou voor de werkbaarheid onverantwoord zijn om bij de vaststelling van de modaliteiten uit te gaan van de historische woonplaats en verbruiken om het bedrag van de terugbetaling tot op dat niveau te individualiseren. Zodra deze modaliteiten definitief vastliggen, zal hierover gecommuniceerd worden.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u. Ik ga ermee akkoord dat het gebruik van de historische woonplaats als parameter de zaak veel te omslachtig zou maken. Ik veronderstel dat de afrekening voor de gewone gezinnen dan zal gebeuren bij de eindafrekening, dus laat ons zeggen in het voorjaar van 2019, en dat er dus niet effectief teruggestort zal worden op de rekeningen. Is mijn redenering correct?

Minister Bart Tommelein: De modaliteiten zullen vastgelegd worden. Wilt u uw vraag eens herhalen?

– *Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.*

Andries Gryffroy (N-VA): Ik veronderstel dat de gezinnen niet plots een bedrag zullen zien verschijnen op hun rekening, maar dat dat verrekend zal worden in de eindafrekening.

Minister Bart Tommelein: Dat lijkt me logisch, maar ik kan geen uitspraken doen over de modaliteiten, als die nog niet vastgelegd zijn.

Andries Gryffroy (N-VA): Er zal dus nog een vervolgvraag komen.

Minister Bart Tommelein: Dat kan. De CREG, de VREG en de distributienetbeheerders staan daarvoor in, niet mijn kabinet of mijn administratie. Als men nu bezig is met het vastleggen van de modaliteiten, en ik zeg dat over de modaliteiten gecommuniceerd zal worden zodra ze definitief vastliggen, dan denk ik dat u geen vervolgvraag zult moeten stellen. Zodra de modaliteiten vastliggen, zal ik daarover communiceren, mijnheer Gryffroy. Het zal om meer gaan dan om 75 miljoen. Dat is alvast een positieve boodschap: de factuur zal in 2018 nog gevoelig lager liggen dan in 2017 en in 2016.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben in elk geval blij dat ik de klokkenluider geweest ben van die 75 miljoen euro.

Minister Bart Tommelein: Neen, mijnheer Gryffroy. U was van plan om het te doen op een niet-juridische manier. U vroeg aan mij om het te doen zoals Wallonië en Brussel dat hadden gedaan. Ik heb daarop geantwoord dat daar geen juridische grondslag voor was en dat ik op dat vlak de wet naleef. Ik heb de wet nageleefd en ik kom tot hetzelfde resultaat, op een correcte, wettelijke manier.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de premies voor rationeel energiegebruik (REG) in 2017 – 2165 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dan komen we nu bij de vragen waarop collega Bot-huyne al lang zit te wachten. Het zijn vragen over de cijfers die ik opgevraagd heb omtrent de energiepremies, zowel voor woongebouwen als voor niet-woongebouwen, zowel voor gezinnen als voor openbare besturen. We stellen vast dat er een daling is van het totaal aantal uitbetaalde REG-premies met ongeveer 2 procent ten opzichte van 2016 en met 5 procent ten opzichte van 2015.

We hebben de cijfers voor het jaar 2017 begin juni ontvangen, waarvoor mijn dank. Dat is vijf maanden sneller dan vorig jaar, want toen hebben we tot oktober moeten wachten om de cijfers van het jaar daarvoor te krijgen.

Het aantal dossiers voor de niet-woongebouwen daalde met 20 procent ten opzichte van 2016 en bij de lokale besturen zelfs met 40 procent. De som van de premies voor de niet-woongebouwen daalde met 13 procent, waarvan bij de lokale besturen met 14 procent. De dalende tendens bij de lokale besturen zet zich dus voort. Ten opzichte van 2015 daalde de som van de uitbetaalde premies maar liefst van ongeveer 1.150.000 euro in 2015 naar 445.000 euro in 2017.

We weten allemaal dat iedereen een tandje moet bijsteken als we de doelstellingen willen behalen. Daarmee wil ik niet zeggen dat de gezinnen minder investeren in energie-efficiëntie. Ik wil ook niet zeggen dat bedrijven dat doen. Het is niet omdat de premie niet aangevraagd wordt, dat er niet geïnvesteerd wordt. Ik maak me wel zorgen over de lokale besturen.

Minister, wat is volgens u de verklaring voor het dalende aantal dossiers voor de REG-premies en de daling bij de uitbetaalde premies? Waarom is er reeds twee opeenvolgende jaren een dalende tendens?

Wat is de verklaring voor de forse daling van zowel het aantal dossiers als de uitbetaalde premies bij de niet-woongebouwen en in het bijzonder bij de lokale besturen? Wat zult u doen om de aanpak van die REG-premies grondig te evalueren en bij te sturen?

Hoe kunnen we de REG-premies opnieuw aantrekkelijk maken? Plant u bijkomende acties?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik zie inderdaad ook een daling van het aantal premieaanvragen voor dakisolatie, muurisolatie, vloerisolatie, beglazing, warmtepompen, zonneboilers en E-peil. Wel is er een toename in het aantal combipremies voor glas en muurisolatie en zien we, vooral in 2018, dat het aantal totaalrenovatiebonussen exponentieel begint toe te nemen. Dat was ook de bedoeling. Dat betekent dat steeds meer woningeigenaars toch inzetten op een grondige en volledige aanpak, waarbij op relatief korte termijn verschillende investeringen in hun woning worden uitgevoerd. Dat is positief nieuws.

Voor de afzonderlijke premies is die stijging er inderdaad niet. We hebben wel doelbewust de premies gewijzigd om ervoor te zorgen dat er meer aan totaalrenovatie werd gedaan.

Collega, het huidige premiestelsel bestaat nu ruim een jaar. Algemeen is het zo dat een nieuw premiestelsel de nodige tijd vraagt vooraleer het voldoende gekend is bij de burgers. Bovendien zijn voor verschillende maatregelen de eisen verstrengd op 1 januari 2017. Dat vergt nu eenmaal enige aanpassing. Voor een aantal maatregelen geldt zeker dat de overblijvende groep woningeigenaars, die nu nog weinig of geen energiebesparende investering uitvoerden, moeilijk te motiveren is. Laten we daar niet flauw over doen, dat is zo. We bereiken deze diverse groep van verhuurders, mede-eigenaars, 65-plussers enzoverder wellicht onvoldoende. Vaak gaat het ook om mensen bij wie de nodige financiële middelen ontbreken en die niet op de hoogte zijn van en ook niet meer bezig zijn met energieleningen, noch bij de overheid noch bij banken.

Daarnaast beïnvloeden de lage aardgas- en stookolieprijzen ook duidelijk de behoefte aan energetische renovaties. De economische impuls om te investeren in energiebesparende maatregelen is kleiner geworden. Daarnet werd er een vraag gesteld over gastoestellen van voor een bepaalde datum. We merken zelf dat de behoefte er bij sommige mensen helemaal niet is om hun oud toestel te vervangen. We zien trouwens dat alle EU-landen hiermee kampen. Dit is geen louter Vlaams probleem. De renovatiemarkt kent niet de verhoopte groei.

Voor de niet-woongebouwen en de lokale besturen stel ik inderdaad een drastische daling van het aantal uitbetaalde dossiers vast ten opzichte van 2016. Dit verwondert mij evenzeer als u. Veel lokale besturen ondertekenden immers het Burge-meestersconvenant en engageerden zich zo om hun CO₂-uitstoot drastisch te verlagen. Percentages zeggen natuurlijk niet alles. Het aantal premies voor niet-woongebouwen, en het aantal premies voor lokale besturen in het bijzonder, is in absolute termen een pak lager dan het aantal premies voor woongebouwen. Beperkte schommelingen leiden natuurlijk sneller tot grotere procentuele afwijkingen.

Ik heb de afgelopen maanden het REG-premiebeleid geëvalueerd, en ik zal hierover binnenkort een voorstel indienen bij de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u voor uw antwoord. Ik zei daarnet dat de daling bij de lokale besturen me zorgen baart. Dat is omdat gezinnen of bedrijven nog kunnen redeneren dat die premie hun te veel moeite kost om een klein beetje geld te krijgen en dus afzien van de aanvraag, terwijl ze toch de investering doen. We hebben dus geen zicht op het aantal investeringen dat gebeurt versus het aantal premie-aanvragen.

We hebben ook geen zicht op de doelgroep die uiteindelijk de premie wel aanvraagt. Er is geen enkele databank die dat bijhoudt. Vroeger hadden we nog de koppeling met het rijksregister. Toen konden we kijken naar de cijfers voor het gemiddelde gebruik van eenpersoonsgezinnen, tweepersoonsgezinnen enzovoort.

Men kon er een aantal zaken uit leren. Nu hebben we dat niet meer omdat er geen gratis kilowattuur meer is en daarvoor was dat noodzakelijk. Er zijn dus mensen die de premie aanvragen, maar we weten niet welke doelgroepen we bereiken en welke niet. We moeten nog meer inzetten op de doelgroepen die we niet bereiken, maar zijn dat dan ook de doelgroepen die vandaag in energietarmoele leven of niet? We hebben er geen zicht op.

Bijkomend is ook dat de besparing niet onmiddellijk zichtbaar is, ook omdat er geen digitale meter is. Als ik vandaag een investering doen, zie ik ten vroegste over een jaar bij mijn eindafrekening of ik een besparing heb gedaan of niet. Ik hoop dat de positieve evaluatie van digitale meters, waardoor de mensen merken dat er een besparing is, ook kan aanzetten tot meer innovatie.

Voor mij zijn er twee belangrijke elementen. Een, we weten niet wie de premie aanvraagt. Dat is een spijtige zaak, want daardoor kunnen we geen gerichte communicatie voeren. Twee, ik maak me wel zorgen over de openbare besturen. Ik dacht dat openbare besturen elke euro zeer goed kunnen gebruiken. Als de aanvragen daar zo drastisch dalen – het is misschien een rare redenering – betekent het dat de lokale besturen ook drastisch minder investeren in energie-efficiëntie. Hoe komt het dat de lokale besturen veel minder investeren in energie-efficiëntie?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, uit uw antwoord en uit uw antwoord op een schriftelijke vraag van de heer Gryffroy begrijp ik dat er een daling is van de individuele energiepremies, maar dat er wel degelijk een stijging is van de gecombineerde premies. In deze commissie en in de commissie Wonen hebben we al meermaals gepleit voor het vinden van synergieën tussen Wonen en Energie.

Rekening houdende met het Renovatiepact en de noodzaak die er is om het verouderd woonpatrimonium op te krikken, zou ik willen voorstellen om, als u toch een grondige evaluatie van de energiepremies maakt en als u een nota voorbereidt voor de Vlaamse Regering, te focussen op de meeste preciaire woonmarkt, want we zien ook een daling voor de sociale energie-efficiëntiepremies. Wij zijn dus vragende partij om te focussen op de meest preciaire woonmarkt met de kwetsbare doelgroep.

Daarnaast wil ik ook pleiten om, als we volop willen inzetten op de doelstellingen van het Renovatiepact, na te gaan op welke manier de premies kunnen worden gebundeld.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is natuurlijk belangrijk te zoeken naar synergieën zoals collega Taeldeman zegt, maar de absolute aantallen blijven toch heel erg laag. Ik betreur dat.

De energierenovatiegraad en de renovatiegraad in ons land en in Vlaanderen blijven ook laag en stijgen niet substantieel. Dit zou wel moeten als we alle woningen energetisch in orde willen maken. Ik weet dat de doelstelling pas in 2050 is gelegd, maar we moeten nog heel veel doen eer we zover zijn.

De vraag wordt gesteld hoe we de REG-premies opnieuw aantrekkelijk kunnen maken. Op zich interesseert me dat iets minder, maar wat me wel interesseert, is hoe we ervoor kunnen zorgen dat mensen volop investeren in energierenovatie. Dat moeten we doen. Misschien zijn premies intussen een achterhaald concept of zijn er andere instrumenten nodig om dat te doen. Ik weet het zelf ook niet, want het is een heel moeilijke materie, dat besef ik maar al te goed. Wat ik wel weet, is dat op de manier waarop we nu bezig zijn, we er niet zullen komen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Danen, ik heb daarnet al gezegd dat we in Europa geen uitzondering zijn. In heel Europa gaat de renovatie van woningen veel te traag. Ik heb al een paar keer gezegd dat we over heel wat huizen beschikken die tientallen jaren oud zijn en waarvan een groot gedeelte volgens mij niet meer is geschikt om te renoveren. U weet dat ik al een paar keer heb aangedrongen, ook in een rechtstreeks gesprek, bij de Europese commissaris dat Europa maatregelen zou nemen om ervoor te zorgen dat wij een deel van die woningen kunnen slopen en heropbouwen zodat ze aan de energetische voorwaarden voldoen.

Mijnheer Gryffroy, u hebt gelijk. Een van de zaken die ik als binnenkomend minister van Energie het meest aanklaag – en met de dag steeds meer – is het gebrek aan opbouw van bruikbare databases. Ik denk dat we inderdaad veel meer zicht zouden moeten hebben op wie wat doet en waarom vraagt. Dat is in het verleden niet goed genoeg georganiseerd. Een aantal zaken zijn wegge gevallen, zoals de koppeling met het rijksregister omwille van privacyredenen. Ik denk dat ik een duidelijke opdracht heb gegeven aan het Vlaams Energieagentschap om werk te maken van een beter databeheer. U herinnert zich de discussie over 'real time' en hernieuwbare energieproductie. Ook dat is voor mij belangrijk dat wij veel meer en veel korter op de bal kunnen spelen met boordtabellen die bruikbaar zijn en waarmee we kunnen sturen.

Hetzelfde geldt voor de openbare besturen. We zijn geen voorgdij van de openbare besturen, maar nu pas worden acties ondernomen in het kader van de Stroomversnelling om de openbare besturen te motiveren om meer in te zetten op hernieuwbare energie. Ik geef het voorbeeld van mijn eigen stad Oostende waar men zonnepanelen geplaatst heeft op het dak van het stadhuis. Men heeft vastgesteld dat men eerst het dak moest isoleren. Je kunt je dan afvragen waarom bij een gebouw van tientallen jaren oud het dak niet eens was geïsoleerd.

De kostprijs voor de isolatie van het dak was veel hoger dan de investering in de zonnepanelen. Nu heeft men beide gedaan. Als ik zie dat een aantal openbare besturen steeds meer hernieuwbare-energiesystemen installeren op hun eigen gebouwen installeren – en ik hoop dat dit in de verkiezingsprogramma's van alle partijen staat en dat ze dat ook zullen uitvoeren – krijgen we wellicht een renovatiegraad bij de eigen gebouwen die hoger ligt dan vandaag. Ik verheer niet dat in bepaalde gebieden, met name in Limburg, de gemeenten wel degelijk goed opvolgen wat ze met het burgemeestersconvenant hebben ondertekend. In heel wat gemeenten zijn er wel handtekeningen gezet, waar achteraf niets meer mee gedaan is. Ik vond ook dat we dit als Vlaamse overheid beter in kaart zouden moeten kunnen brengen. We zouden veel korter op de bal moeten kunnen spelen en kijken wat de gemeenten doen, hoe ze het doen en welke resultaten ze boeken. Daarvoor is een database nodig, goede opvolging en monitoring. Die zijn er vandaag niet, en ik probeer om daar met man en macht beweging in te krijgen. Ik klaag niet graag, maar het VEA is onderbezet, zowel wat mankracht als wat middelen betreft. Als je ziet welke huzarenopdrachten de komende jaren moeten worden uitgevoerd, zal de volgende regering inspanningen moeten doen om dat agentschap te versterken.

Het klopt dat er moet worden ingezet op de preciaire woonmarkt, maar ik heb al gezegd dat de Energiehuizen daar volgens mij een cruciale rol in kunnen spelen. Ze kunnen binnen hun opdracht de weg afleggen van financierder naar ontzorgder. Nogmaals, ook veel mensen die niet in een preciaire situatie zitten, klagen over hun energiefactuur. Ze zijn niet altijd even consequent, want ze zouden wel kunnen bijsturen, maar laten dat vaak na. We werken er verder aan en geven niet op.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De heer Danen formuleerde het goed: het aantal premies interesseert ons niet, maar wel dat er gerenoveerd wordt. Als mensen dat doen, zelfs zonder premie, is dat mooi meegenomen. Maar diensten en openbare besturen kunnen wel iedere euro gebruiken. Het databeheer is inderdaad belangrijk. Ik heb de cijfers opgevraagd voor 2017 en ik heb ze ontvangen begin 2018. Voor een goed databeheer moet dat per kwartaal kunnen gebeuren, om sneller te kunnen bijsturen. Mijn opmerking destijds over realtime was ingegeven door de vaststelling dat in de barometer voor groene energie op onze officiële website www.energiesparen.be de laatste gevalideerde cijfers dateren van 31 december 2016. Als we pleiten voor een digitaal Vlaanderen, is dat toch een beetje beschamend. We moeten kunnen zien wie momenteel aan het renoveren

is en wie niet. Het kan zijn dat achtergestelde groepen er wel mee bezig zijn, of juist helemaal niet. We moeten weten waarop we moeten focussen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over een uniforme berekening van opstalvergoedingen voor windenergie – 2166 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze vraag is een opvolgingsvraag na de commissievergadering van 22 november 2017.

Minister, u gaf toen aan dat u samen met uw collega's Weyts, Homans en Schauvliege zou overleggen om tot een transparante, eenduidige en billijke bepaling te komen voor de vergoeding van opstalrechten voor derden.

De Vlaamse overheid en haar verzelfstandigde agentschappen beschikken over veel terreinen en gebouwen die mogelijkheden bieden voor zon, wind en andere vormen van hernieuwbare energie. Elk agentschap blijkt echter haar eigen rekenmethodiek te hanteren om vergoedingen te vragen.

We stellen daarnaast een grote discrepantie vast tussen de berekeningsmethode om de onrendabele top van een groenestroominvestering te bepalen door het Vlaams Energie Agentschap (VEA) en de vergoedingen die door de Vlaamse verzelfstandigde agentschappen worden gevraagd. Dat zorgt voor onduidelijkheid. Bovendien laat Vlaanderen geld liggen door soms een veel te lage vergoeding aan te rekenen. Soms is het tegenovergestelde van kracht en vraagt Vlaanderen een te hoge vergoeding waardoor de ontwikkeling van windmolens niet doorgaat. Dat kan evenmin de bedoeling zijn.

Tijdens de commissievergadering van 22 november 2017 gaf u ook aan dat het systeem dat in Nederland wordt toegepast, zou worden onderzocht. In Nederland werkt de overheid met een vergoeding per opgewekte megawattuur (MWh) in plaats van een opstalrecht op jaarbasis.

Hebt u overleg gepleegd met de collega's om tot een transparante, eenduidige en billijke bepaling te komen voor de vergoeding van opstalrechten?

Wat was het resultaat van dit overleg? Welke parameters en doelstellingen worden vooropgesteld en wat is de timing om die te realiseren?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Bij de berekening van de ondersteuning wordt in de onrendabeletoppenberekening maximaal 5000 euro in rekening gebracht als opstalvergoeding voor windturbines. Dit werd zo bepaald om te vermijden dat er een opbod zou komen van steeds hogere opstalvergoedingen die dan de steunkosten zouden opdrijven. Wat betreft de energieregelgeving is er dus zeer weinig wat ik nog kan doen. Tijdens één van uw vorige vragen over dit onderwerp heb ik inderdaad aangegeven dat ik een overleg zal opstarten. Mijn administratie is hiermee belast. Ik heb toen ook meegegeven dat dit overleg echter niet mijn absolute prioriteit krijgt, omdat er andere zaken in het plan Windkracht 2020 zijn opgenomen die een urgenter karakter kennen.

Ik wens dan ook de zeer beperkte mankracht die beschikbaar is, te gebruiken voor maatregelen die er rechtstreeks voor kunnen zorgen dat er meer windmolens bij komen. Verder heb ik begrepen dat de verschillende entiteiten niet staan de springen om de vergoedingen te beperken, gelet op het feit dat deze opstalrechten natuurlijk welgekomen inkomsten zijn.

Ik kan u nog geen concrete resultaten van het eerder vernoemde overleg voorleggen, maar ik beloof u – beloven doe ik niet zo gauw, maar deze keer wel – dat ik u zeker op de hoogte zal houden van verdere stappen.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, het gaat niet alleen maar over het beperken, wat ook een punt is, want de scheepvaart vraagt bijvoorbeeld vergoedingen tot 25.000 euro voor windmolens minder dan drie megawatt, en 30.000 euro voor windmolens meer dan drie megawatt. Toen de provincie indertijd probeerde belastingen te heffen op zulke installaties en op zonnepanelen, was u boos, en terecht. Eigenlijk is dit ook een vorm van belasting, maar ze vragen het op voorhand, waardoor projecten eventueel niet plaatsvinden omdat het niet rendabel is, net omdat de onrendabele top is berekend op 25.000 euro.

Ofwel is die vergoeding veel te hoog en gaat het project niet door, wat niet goed is voor de realisatie van uw Windkracht 2020-plan, ofwel is die vergoeding niet te hoog en is de ondersteuning veel te hoog, want dat betekent dat men dat perfect kan betalen binnen de onrendabele-topberekening. Het is dus een van beide. U kunt wel zeggen dat er te weinig mankracht is, maar ondertussen is het wel een probleem dat blijft bestaan.

Minister, ik dacht dat ik geen antwoord had gekregen op de vraag of het systeem van Nederland toepasbaar is in Vlaanderen.

De voorzitter: Minister, wilt u bijkomend reageren?

Minister Bart Tommelein: Neen.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat is duidelijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het inschakelen van decentrale productie in het afschakelplan – 2167 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, de winter lijkt misschien nog veraf, maar is het belangrijk dat we goed voorbereid en vooruitziend zijn. Dat wil zeggen dat we nu al rekening moeten houden met mogelijke scenario's in de winter. Hopelijk blijven we vooral veel praten over het afschakelplan, maar blijft het voor de rest dode letter.

Het afschakelplan werd jaren geleden gelanceerd om met een georganiseerde brown-out een black-out te vermijden. Concreet worden een aantal hoogspanningsposten in een welbepaalde schijf afgeschakeld, mochten er zich problemen voordoen met de energieproductie.

Om rekening te houden met tal van kritische bemerkingen werd het federale afschakelplan reeds aangepast. De Gentse haven werd uit het plan gehaald en men schakelde over van zes naar acht zones van telkens ongeveer 500 tot 750 megawatt.

Minister, Vlaanderen wordt betrokken bij de besprekingen over het afschakelplan. We hebben aangegeven om in het afschakelplan de decentrale energieproductie niet mee af te schakelen. Elia zou zich daarvoor hebben geëngageerd. Als Vlaanderen optimaal wil inzetten op de decentrale productie is het belangrijk dat dit niet wordt afgeschakeld bij een brown-out.

Minister, hoe werd het huidig afschakelplan geëvalueerd na de laatste twee winters? Op welke manier wordt het afschakelplan nog herzien naar aanleiding van de winter van 2018-2019? Hoe wordt de Vlaamse minister van Energie betrokken bij het eventueel evalueren en aanpassen van het afschakelplan? Op welke manier verloopt het overleg tussen de overheden en de netbeheerders?

De distributienetbeheerders voeren een oefening uit om deze injecterende feeders in kaart te brengen. Is dit gebeurd? Hoeveel extra productie op distributienetschaal is nu inschakelbaar tijdens het afschakelplan dankzij deze maatregelen? Welke criteria worden gehanteerd om een decentrale productie in of uit te schakelen tijdens het afschakelplan?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: In de winter van 2014-2015 was het risico op elektriciteitsschaarste de laatste keer reëel volgens bepaalde bronnen. Pas als marktmechanismen en reserves niet volstaan, beslisten de overheden om het elektriciteitsverbruik te beperken. Sensibiliseringsmaatregelen, mogelijk gecombineerd met verbodsmaatregelen, worden dus eerst genomen om het evenwicht op het net te verzekeren voor de komende uren of dagen. Het ultiem middel om het hoofd te bieden aan een situatie van schaarste in België is het gecontroleerd inzetten van het afschakelplan. Om dit zoveel mogelijk te vermijden, werd er een sensibiliseringscampagne ontwikkeld: OFF ON.

Het afschakelplan is nooit in werking moeten treden. Het afschakelplan werd in 2015 herzien door een specifieke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de overheden en netbeheerders. De drie regionale crisiscentra namen ook deel aan de meetings van deze werkgroep.

De problematiek van schaarste en de daarvoor uitgewerkte maatregelen blijven op de agenda staan. De stand van zaken komt elke keer, maandelijks dus, aan bod op de plenaire ENOVER-vergaderingen (Energieoverleg).

Momenteel wordt overleg gevoerd om de gebouwbeheerders, die onder de gewestelijke bevoegdheid vallen, de opdracht te geven om procedures/maatregelen voor te bereiden, die ertoe leiden om het elektriciteitsverbruik van hun gebouwen te kunnen verminderen wanneer de transmissienetbeheerder Elia voor een bepaalde periode een dreiging op elektriciteitsschaarste detecteert en notificeert aan de overheid.

In navolging hiervan heeft op dinsdag 17 april 2018 een informatie- en overlegvergadering plaatsgevonden. Mijn kabinet was vertegenwoordigd samen met medewerkers van Het Facilitair Bedrijf.

Voor de winter van 2018-2019 zijn er geen signalen dat er een dreigende elektriciteitsschaarste zou voorkomen. Er zijn ook geen wijzigingen aan het huidig plan voorgesteld. Dat neemt echter niet weg dat, zoals ik zonet heb geïllustreerd, de geplande acties en maatregelen in geval van schaarste toch nog steeds actueel worden gehouden.

Op uw vraag over injecterende feeders kan ik het volgende antwoorden. Indien het afschakelplan ten gevolge van schaarste zou worden geactiveerd, zal de distributienetbeheerder op vraag van Elia enkel die feeders selecteren om af te schakelen die geen prioritaire verbruikers voeden en geen structureel injecterende feeders

zijn. Dit betreft dus een selectieve afschakeling. Ik wil nogmaals benadrukken dat het over als, als, als gaat.

De structureel injecterende feeders, alsook de prioritaire verbruikers, werden reeds in kaart gebracht door de distributienetbeheerder op basis van de definitie in het afschakelplan. De distributienetbeheerder voert op regelmatige basis een update uit van de lijst met structureel injecterende feeders en prioritaire verbruikers om met de evoluties in het netwerk zo goed als mogelijk rekening te kunnen houden. Het actief vermogen aan decentrale productie op distributieniveau dat gevrijwaard kan worden door middel van selectieve afschakeling, fluctueert doorheen het jaar en is afhankelijk van meerdere factoren, zoals het seizoen of het tijdstip. Een momentopname in juni vorig jaar geeft aan dat dit in Vlaanderen voor Eandis en Infrax samen om meer dan 350 megavoltampère opgesteld productievermogen gaat. Het gaat dan vooral over wkk en wind.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat dat een duidelijk antwoord is

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het project BE REEL! (Belgium Renovates for Energy Efficient Living)
– 2098 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het project BE-REEL! (Belgium Renovates for Energy Efficient Living)
– 2162 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op 29 mei werd de aftrap gegeven voor de lancering van het project BE REEL!, dat staat voor 'Belgium Renovates for Energy Efficient Living'. Dit project werd geselecteerd voor ruim 8,3 miljoen euro aan financiële steun uit het LIFE-fonds van de EU. Het project zou bestaan uit meer dan 50 deelprojecten onder andere op het vlak van de ontwikkeling van tools, diepgaande renovaties van bijna 8600 woningen, het opbouwen en breed verspreiden van kennis en methodieken voor renovaties, het uitwerken van nieuwe modellen voor de uitvoering en financiering van renovaties en het voeren van grootschalige communicatie- en marketingcampagnes. De bedoeling is te komen tot meer kennis en capaciteit bij verbouwers, bouwprofessionals en adviesverleners.

De partners in dit BE REEL!-verhaal zijn het Vlaams Energieagentschap (VEA), het Departement Omgeving, het département de l'Énergie et du Bâtiment durable, de steden Gent, Antwerpen, Mechelen, Moeskroen en La Louvière, het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) en het Kenniscentrum Vlaamse Steden.

Minister, over de lancering en de inhoud van het project had ik u graag een aantal vragen gesteld. Het Renovatiepact, dat drie jaar geleden gelanceerd werd, en het BE REEL!-project beogen dezelfde doelstellingen. Hoe situeren beide zich ten aanzien van elkaar? Met andere woorden: blijven ze naast elkaar bestaan of

wordt dat een geheel? Ik had daar graag van u wat toelichting over gekregen. Een van de deelprojecten van BE REEL! behelst de diepgaande renovatie van bijna 8600 woningen in de geselecteerde partnersteden. Voor Vlaanderen zijn dat Antwerpen, Gent en Mechelen. Op welke manier werden deze drie steden geselecteerd? Welke actoren waren hierbij betrokken? Hoe zullen deze renovaties concreet worden aangepakt en hoe ziet de timing eruit? In de marge daarvan wil ik u vragen wat uw motivatie is om in dit kader enkel te focussen op woningen in die drie grote steden en waarom er geen enkele meer landelijke gemeente in het project vervat zit. Op welke manier wordt het aanbod aan ontzorgingsinitiatieven dat op dit moment bestaat en reeds meer dan zijn nut bewezen heeft, betrokken in het BE REEL!-project, bijvoorbeeld bij het uitwerken van methodieken voor renovaties en modellen voor de uitvoering en financiering van renovaties? Het BE REEL!-project loopt van 2018 tot 2024. Is het de bedoeling om ook tussentijds te evalueren? Kunt u dit toelichten? Mijn laatste vraag is een opvolgvraag. Ik heb er al eerder naar verwezen dat er zou worden gewerkt aan een rollend renovatiefonds voor de meest kwetsbare eigenaars. Ik wil eens polsen of u klaar bent met de modaliteiten rond dit rollend renovatiefonds.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Om de klimaatdoelstellingen te halen, kunnen we nog een tandje bij steken om het woningpatrimonium energiezuiniger te maken. Onze woningen verbruiken immers meer dan het Europese gemiddelde. Het energiezuinig maken van het verouderde woningbestand is daarbij een belangrijke ambitie. Momenteel wordt jaarlijks in Vlaanderen minder dan 1 procent van het gebouwenbestand gerenoveerd.

De Europese Commissie heeft het LIFE-project BE REEL! goedgekeurd. De afkorting staat voor 'Belgium Renovates for Energy Efficient Living'. Daardoor kan men tijdens de projectperiode van zeven jaar tot 31 december 2024 rekenen op een financiering vanuit het Europese LIFE-fonds, meer bepaald binnen het onderdeel van de energie-efficiëntie. Daarmee geeft de Europese Unie een stevige duw in de rug voor de renovatie in Vlaanderen en Wallonië. Het Vlaams Energieagentschap is de trekker van het project en werkt daarvoor samen met onder andere Gent, Mechelen en Antwerpen, het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf en het Kenniscentrum Vlaamse Steden.

Het BE REEL!-project formuleert een aantal doelstellingen, waaronder: het ontwikkelen, testen en uitrollen van nieuwe beleidsinstrumenten; kennisopbouw en training om nieuwe beleidsinstrumenten te implementeren; het opzetten van lerende netwerken en demonstratieprojecten en het verspreiden van goede praktijken; het grondig renoveren van meer dan 8500 zeer diverse woningen in de partnersteden als praktische demonstratie van de regionale renovatiestrategieën; communicatie- en sensibiliseringsacties; het activeren van lokale overheden, stakeholders en burgers via verschillende communicatie- en sensibiliseringsacties om bij te dragen tot een drastische verhoging van de renovatiegraad van het Vlaamse en Waalse woningpark van 4,1 miljoen woningen; het ontwikkelen, testen en uitrollen van nieuwe beleidsinstrumenten.

Er wordt een budget vooropgesteld van ruim net geen 14 miljoen euro, waarvan kan men rekenen op een bijdrage van LIFE van 8,3 miljoen euro.

Daarom heb ik de volgende vragen: welke doelstellingen en voorwaarden worden gekoppeld aan de vijftig projecten die hier deel van gaan uitmaken? Zijn alle projecten reeds toegekend? Op welke manier worden bijkomende partners betrokken in het project? Welke rol zullen de verschillende partners opnemen?

Het Vlaams Energieagentschap neemt de coördinatie op zich. Op welke manier wordt het proces begeleid? Zijn er tussentijdse evaluaties en is er ruimte voor bijsturing?

Wordt in dit project ook het institutionele luik bekeken en geëvalueerd hoe de overheid zelf de renovatie van woningen kan stimuleren door een meer verstaanbare en gemakkelijker toepasbare regelgeving, bijvoorbeeld door een eengemaakte premie?

Hoe wordt gerapporteerd aan Europa?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Het doel van het Renovatiepact is duidelijk: het gezamenlijk uitwerken en uitvoeren van een coherent actieplan dat leidt tot een sterke verhoging van de renovatiegraad van ons Vlaams woningpatrimonium en de energieprestatie ervan optimaliseert. Het BE REEL!- project wil een impuls zijn voor een snelle lancering van de tools, zoals de woningpas en het EPC+, wil via demonstratieprojecten de zichtbaarheid vergroten en de haalbaarheid aantonen en wil een aanzet geven tot een verhoging van de capaciteit in de bouwsector, zowel kwantitatief als kwalitatief. Het project is eerder te zien als een versterking van het Vlaamse Renovatiepact dan als een versmelting ermee. Ook na de afloop van dit project zal de renovatiestrategie nog lang blijven bestaan.

Het BE REEL!- project omvat ruim vijftig deelacties, die zijn onderverdeeld in de volgende categorieën: voorbereidende acties, acties die de strategische doelstellingen op het vlak van diepgaande renovatie implementeren en demonstreren, monitoringacties, communicatie en projectmanagement. Voor meer informatie kan ik u verwijzen naar de net gelanceerde website www.be-reel.be, waarop de ruim vijftig deelprojecten worden omschreven. Alle projecten werden in de aanvraagfase gedefinieerd. Er worden geen bijkomende projecten toegekend.

Bij de zoektocht naar geïnteresseerde partnersteden zijn geen specifieke criteria vooropgesteld. De keuze is gebaseerd op de voorstellen voor demonstratieprojecten, de bestaande goede contacten, interesse in deelname en een aantoonbare voortrekkersrol op het vlak van renovatie. De projectpartners engageerden zich tot een cofinanciering van 40 procent. Het totale projectbudget is bepaald in een contract tussen de subsidieverstrekker en het VEA. In principe is er geen ruimte voor bijkomende projectpartners die financieel participeren in het project. Vanuit verschillende deelprojecten zal er echter samenwerking worden gezocht met bestaande projecten en actoren. Voor elk project is een van de partners eindverantwoordelijke. Afhankelijk van de aard en inhoud van het project zijn er andere BE REEL!- partners betrokken in de uitvoering van de projecten.

De uitwerking van het projectvoorstel naar Europa toe gebeurde door het Vlaams Energieagentschap, het Departement Omgeving en het Waalse Gewest. Ik, noch mijn kabinet zijn hierbij betrokken geweest. De demonstratieprojecten vormen een uitgebreid programma, gericht op verschillende types woningen en appartementsgebouwen en elk met hun accenten. Voor meer informatie kan ik u opnieuw verwijzen naar de net gelanceerde website waarop die projecten worden omschreven. Elk project heeft ook zijn eigen tijdslijn, elk met zijn eigen financiering, doelstellingen en mijlpalen. Ik kan dat hier onmogelijk allemaal toelichten. Het VEA finaliseert momenteel als projectcoördinator een aanpak en een tool voor het centraal projectmanagement. Vanuit het project zelf zal regelmatig worden gerapporteerd over de voortgang. Het VEA staat ook in voor de coördinatie. Er is een projectmanagementteam samengesteld, geleid door een coördinator. Er is een directe link met de gewestelijke renovatiestrategieën. Aan de basis van het project ligt een contract tussen het VEA en European Agency for Small and Medium Businesses (EASME), dat als EU-agentschap het LIFE-subsidieprogramma beheert.

Een gespecialiseerd monitoringbedrijf volgt het project continu op. Om de twee jaar is in een grondige rapportage voorzien. Op dat moment kunnen in overleg eventuele bijsturingen worden vastgelegd. Aangezien het project bijdraagt tot een versnelde implementatie van de gewestelijke renovatiestrategieën, spreekt het

voor zich dat er ook beleidsadviezen worden geformuleerd, onder meer voor de in te zetten tools en ondersteunende maatregelen en voor de opschaling van te ontwikkelen businessmodellen en best practices voor diepgaande renovatie. Het is voorbarig om daar nu al concreet op in te gaan. Ik stel voor dat we in de komende periode het partnerschap toelaten om het project verder op de rails te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Ik heb begrepen dat BE REEL! als versterking dient van het Renovatiepact, wat goed is, zodanig dat beide toch niet van elkaar worden losgekoppeld. Ik zal eens kijken naar de vijftig deelprojecten die op de site vermeld staan. Ik begrijp dat ze hier nu niet direct allemaal moeten worden opgesomd.

Een bijkomende vraag. U hebt het over de bedoeling dat er demonstratieprojecten, bijvoorbeeld EPC+, zullen worden georganiseerd. Het is toch nog altijd de bedoeling om op 1 januari 2019 te starten met het opgewaardeerde EPC+? Ik weet niet goed wat ik me moet voorstellen bij die demonstratieprojecten. Is het de bedoeling dat er over de nieuwe modaliteiten van EPC+ uitleg zal worden gegeven aan verhuurders of energiedeskundigen? Ik had daar graag een woordje uitleg over gekregen. Ik ga er ook van uit dat we nog altijd op schema zitten voor het nieuwe EPC+, namelijk 1 januari 2019.

Tot slot, tenzij ik het niet goed heb gehoord, hebt u niet geantwoord op mijn vraag over het rollend renovatiefonds.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor het uitgebreide en volledige antwoord. Over het institutionele luik heb ik onvoldoende gehoord. Mijn vraag was of er via die projecten ook aanbevelingen zouden kunnen komen over wat er moet gebeuren op het institutionele vlak inzake wetgeving, decreetgeving of besluitvorming om een aantal zaken te versnellen. Hoe zal de evaluatie gebeuren? Zijn er ondersteunende projecten?

Minister Bart Tommelein: Wat betreft dat rollend renovatiefonds staan de modaliteiten nog altijd niet definitief vast. We zijn ze nog altijd aan het onderzoeken.

De demonstratieprojecten gaan niet alleen over EPC+ en woningpas. In mijn antwoord stond nog een komma, waarachter stond "demonstratieprojecten". Met andere woorden, het zijn EPC+, woningpas en andere demonstratieprojecten.

Mijnheer Gryffroy, u vroeg of er via evaluatie impact kan zijn op het beleid. U kent mij. Ik vind dat alles wat je doet geëvalueerd moet worden en op tijd moet worden bijgestuurd. Met andere woorden, het antwoord is: altijd.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De vraag is dan of dit prioriteit zal krijgen. *(Gelach)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.